Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam

Hunanasesiad 2022/23

wrexham
COUNTY BOROUGH COUNCIL
CYNGOR BWRDEISTREF SIROL
wrecsam

Cynnwys

1. Cyflwyniad 3

2. Ein dull hunanasesu ar gyfer 2022-23 4

3. Crynodeb o'n hunanasesiad 2022-23 6

4. Asesu yn erbyn ein themâu hunanasesu 8

Thema: Canlyniadau perfformiad 8

Thema: Cynllunio Corfforaethol 11

Thema: Arweinyddiaeth a Diwylliant Sefydliadol 16

Thema: Rheoli perfformiad: 20

Thema: Cynllunio ariannol 24

Thema: Rheoli Risg 28

Thema: Cynllunio'r Gweithlu 31

Thema: Asedau 35

Thema: Caffael 42

Atodiad 1: 45

Ffynonellau tystiolaeth allweddol 45

Atodiad 2: 47

Rhestr Dermau 47

Ôl-nodiadau 53

1. CYFLWYNIAD

Mae hunanasesu yn bwysig i unrhyw sefydliad ac yn ffordd o adolygu'r sefyllfa bresennol yn feirniadol ac yn onest er mwyn gwneud penderfyniadau ar sut i sicrhau gwelliant i'r dyfodol. Mae deddfwriaeth newydd yng Nghymru (Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021) yn ei gwneud yn ofynnol i gynghorau barhau i adolygu eu perfformiad drwy hunanasesu. Ar ei lefel symlaf, mae'n sicrhau ein bod yn gofyn yn flynyddol:

- Pa mor dda ydym yn gwneud?
- Sut ydym ni'n gwybod hyn?
- Beth allwn ni ei wneud yn well a sut?

Mae'r adroddiad hwn yn adlewyrchu ein canfyddiadau o'n hadolygiad hunanasesu ac yn unol â'r ddeddfwriaeth newydd mae'n ystyried a ydym yn:

- arfer ein swyddogaethau'n effeithiol;
- defnyddio ein hadnoddau'n ddarbodus, yn effeithlon ac yn effeithiol; a defnyddio trefniadau llywodraethu sy'n effeithiol i sicrhau'r uchod.

2. EIN DULL HUNANASESU AR GYFER 2022-23

Mae hunanasesu eisoes yn rhan annatod o'n fframwaith rheoli perfformiad sy'n ein helpu i nodi meysydd lle mae angen cymorth i wella fwyaf er mwyn gallu cyflawni ein blaenoriaethau, wrth barhau i fod yn hyblyg ac arloesol er mwyn ymateb i'r amgylchedd newidiol yr ydym yn gweithredu ynddo.

Mae hunanasesu fel arf gwella wedi'i wreiddio ar draws y Cyngor – o hunanasesu ar lefel gwasanaeth unigol, i lefelau trawsbynciol a thematig, fel pan fyddwn yn asesu ein perfformiad yn erbyn Cynllun y Cyngor neu effeithiolrwydd ein fframwaith llywodraethu.

Wrth ddatblygu ein hymagwedd at y gofyniad Hunanasesu newydd fel y'i diffinnir yn y ddeddfwriaeth, rydym wedi defnyddio Canllawiau Statudol y Ddeddf. O'r herwydd, mae wedi'i strwythuro o amgylch y themâu llywodraethu canlynol:

- **Canlyniadau perfformiad:** Ymrwymiad y Cyngor i'w weledigaeth a chyflawni canlyniadau perfformiad ar draws y Cyngor, wrth ystyried y cynnydd a wnaed o ran cyflawni Amcanion Lles a Blaenoriaethau Gwella Cynllun y Cyngor.
- **Cynllunio corfforaethol:** Gallu'r Cyngor i ddiffinio a chynllunio canlyniadau cynaliadwy. Ystyried a yw penderfyniadau a wneir yn cynnwys barn yr holl fudd-ddeiliaid, yn hyrwyddo diben yr Awdurdod, yn cyfrannu at fuddion a chanlyniadau a fwriadwyd, ac yn aros o fewn terfynau awdurdod ac adnoddau.
- **Arweinyddiaeth a diwylliant sefydliadol:** Priodoldeb strwythurau a chapasiti arweinyddiaeth y Cyngor i alluogi'r Cyngor i gyflawni ei fandad ei hun wrth ddatblygu sgiliau a phrofiad yr arweinwyr o hyd i ymateb i ofynion y dyfodol.
- **Rheoli perfformiad:** Effeithiolrwydd system rheoli perfformiad y Cyngor o ran hwyluso proses i sicrhau y cyflawnir y canlyniadau a fwriadwyd drwy ddarparu cyfuniad o ymyraethau cyfreithiol, rheoleiddiol ac ymarferol.
- **Cynllunio ariannol:** Hyfedredd system rheolaeth ariannol y Cyngor o ran gosod sylfaen a chyd-destun i wneud penderfyniadau, gweithredu polisïau a chyflawni canlyniadau a fwriadwyd.
- **Rheoli risg:** Prosesau rheoli risg y Cyngor fel rhan annatod o system rheoli perfformiad ac ystyried pa mor dda yr eir i'r afael â risg yn rhan o bob penderfyniad.
- **Cynllunio'r gweithlu:** I ba raddau mae gan y Cyngor systemau ar waith i ddatblygu'r gweithlu i sicrhau bod ganddo'r gallu i ymateb i newid dros amser a bod ganddo'r sgiliau a'r profiad o arwain a'r gweithlu i gyflawni ei swyddogaethau.
- **Asedau:** Effeithiolrwydd trefniadau rheoli asedau'r Cyngor i sicrhau darpariaeth gwasanaeth effeithiol a gwerth am arian.
- **Caffael:** Effeithlonrwydd proses gaffael y Cyngor o ran bod yn gynaliadwy, cyflawni gwerth am arian a chreu buddion i bobl leol a'r economi leol, gan wneud cyn lleied â phosib' o niwed i'r amgylchedd.

Yn sylfaen i'n proses asesu mae asesiad yn erbyn yr egwyddorion llywodraethu da a nodir yn *'Delivering Good Governance in Local Government'* CIPFA/SOLACE a'n fframwaith llywodraethu ein hunain, ac rydym wedi defnyddio'r fframwaith hwn i ddiffinio beth yw perfformiad da ym mhob un o'r meysydd hyn. Mae ein proses wedi cynnwys adolygiad o dystiolaeth oedd ar gael, cynnydd a wnaed ar y meysydd datblygu a nodwyd yn ein hunanasesiad cyntaf yn 2021–22 a sesiynau herio gyda'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth, swyddogion allweddol a'n haelodau etholedig.

Mae'r adroddiad hwn yn cynnwys diweddariad ar gynnydd ar feysydd 2021–22 i'w datblygu ac mae hefyd yn dynodi meysydd i'w datblygu o hyn ymlaen, a bydd cynnydd ar y rheiny'n cael ei drafod yn adroddiad 2023–24.

Mae'r Canllawiau Statudol yn nodi y dylai'r adroddiad hunanasesu fod yn hygyrch ac yn gryno, felly mae'n cynnig crynodeb lefel uchel a strategol o'n perfformiad yn erbyn y naw thema. Mae'n nodi'r meysydd hynny y mae'r Cyngor yn gwneud cynnydd da ynddynt, yn ogystal â meysydd i'w datblygu ac mae'r rhain wedi'u nodi ym mhob un o'r themâu (adran 4).

3. CRYNODEB O'N HUNANASESIAD 2022-23

Wrth gynnal yr asesiad, rydym wedi barnu ein perfformiad gan ddefnyddio'r drefn sgorio ganlynol:

GWYRDD: Perfformiad cyson dda gydag ychydig iawn o feysydd i'w datblygu.

MELYN: Perfformiad da gyda mwy o gryfderau na meysydd i'w datblygu.

OREN: Perfformiad boddhaol, ond efallai y bydd angen buddsoddi a mwy o gapasiti mewn nifer o feysydd allweddol.

COCH: Perfformiad gwan a chamau gweithredu i wella yn aneglur.

Mae crynodeb o'n hunanasesiad yn erbyn y naw thema ar gyfer y flwyddyn 2021–22 wedi'i nodi isod.

- **Canlyniadau perfformiad**
- **Cynllunio corfforaethol**
- **Arweinyddiaeth a diwylliant sefydliadol**
- **Rheoli perfformiad**
- **Cynllunuio ariannol**
- **Rheoli risg**
- **Cynllunio'r gweithlu**
- **Asedau**
- **Caffael**

Mae crynodeb o'n hunanasesiad yn erbyn y naw thema ar gyfer y flwyddyn 2022–23 wedi'i nodi isod.

- **Canlyniadau perfformiad**
- **Cynllunio corfforaethol**
- **Arweinyddiaeth a diwylliant sefydliadol**
- **Rheoli perfformiad**
- **Cynllunuio ariannol**
- **Rheoli risg**
- **Cynllunio'r gweithlu**
- **Asedau**
- **Caffael**

Mae manylion am sut rydym wedi dod i'r casgliadau hyn, ynghyd â'r meysydd rydym wedi'u nodi i'w datblygu, wedi'u cynnwys yn yr adran nesaf. Mae rhestr o rai o'r ffynonellau tystiolaeth allweddol a ddefnyddiwyd gennym i lunio'r casgliadau hyn i'w gweld yn atodiad 1.

4. ASESU YN ERBYN EIN THEMÂU HUNANASESU

Thema: Canlyniadau perfformiad

Adlewyrchir ymrwymiad y Cyngor i'w weledigaeth a'r Amcanion Lles a'r Blaenoriaethau Gwella yn y cynnydd a wnaed ar gyflawni'r canlyniadau y cytunwyd arnynt. Dylid cytuno ar gamau gweithredu ac ymyriadau newydd, er mwyn addasu ac ymateb lle nad yw cynnydd ar y trywydd iawn i gyflawni canlyniadau neu lle mae'n cael ei effeithio gan heriau allanol. Amlygir canlyniadau nad ydynt ar y trywydd cywir drwy'r fframwaith rheoli perfformiad. Yng ngoleuni her y pandemig, dylai tystiolaeth o gynnydd a phenderfyniadau mewn perthynas â'r dirwedd ddatblygol fod yn amlwg wrth fynd ar drywydd gweledigaeth y Cyngor[1]

Mae ein hamcanion lles wedi'u nodi yng Nghynllun y Cyngor (2020–23) y cytunwyd arno gan y Cyngor yn 2020, ac a adolygwyd yn 2022. Mae Cynllun y Cyngor hefyd yn dangos sut mae ein hamcanion lles yn helpu i gyflawni Nodau Lles Cymru.

Rydym yn adrodd ar ein perfformiad yn erbyn yr amcanion yn chwarterol i aelodau etholedig, ddwywaith y flwyddyn i'r Bwrdd Gweithredol, ac yn flynyddol i'r cyhoedd trwy ein hadroddiad perfformiad blynyddol. Ar y cyfan, ar ddiwedd Cynllun y Cyngor (2020–2023), dyfernir bod y cyflawniadau ar Gynllun y Cyngor yn felyn, sy'n golygu bod cynnydd da wedi'i wneud mewn meysydd roedd y Cyngor yn canolbwyntio arnynt i gyrraedd cerrig milltir allweddol gyda thystiolaeth o welliannau wedi'i gweld ar draws sawl mesurydd perfformiad allweddol. Mae crynodeb isod o'r ffordd yr ydym wedi asesu ein perfformiad o ran cyflawni ein hamcanion ym mlwyddyn olaf y Cynllun (2022-23). Mae manylion llawn yn yr adroddiad perfformiad blynyddol diweddaraf.

- Pum blaenoriaeth wedi'i hasesu'n felyn (cynnydd da wedi'i wneud, gyda thystiolaeth o welliannau wedi'i gweld ar draws sawl mesurydd perfformiad allweddol)
- Un flaenoriaeth wedi'i hasesu'n oren (cynnydd wedi'i wneud ond tystiolaeth brin o welliannau ar draws mesuryddion perfformiad allweddol)
- Dim blaenoriaethau wedi'u hasesu'n goch (fawr ddim cynnydd wedi'i wneud a pherfformiad ddim yn gwella)

AMCAN LLES / BLAENORIAETH Y CYNGOR	Sgôr COMG 2020/21	Sgôr COMG 2022/23
Datgarboneiddio a Datblygu ein Hamgylchedd (Gwella ein Hamgylchedd yn 2021/22)	Gwyrdd	Oren
Datblygu'r Economi	Oren	Melyn
Sicrhau Cyngor Modern a Chadarn	Gwyrdd	Melyn
Sicrhau bod Pawb yn Ddiogel	Oren	Melyn
Gwella Addysg Uwchradd	Melyn	Melyn
Hybu Iechyd a Lles Da (gyda phwyslais ar wella gwasanaethau plant)	Melyn	Melyn

O gymharu â'n hasesiad o berfformiad ar ddiwedd 2021–22, mae dau faes blaenoriaeth wedi cynnal cynnydd, mae dau wedi gwella, ac mae dau wedi dirywio. Effeithiwyd ar y flaenoriaeth Datgarboneiddio a Datblygu ein Hamgylchedd gan y newid ffocws yn y flwyddyn olaf (o Gwella ein Hamgylchedd) a newidiadau i fesuryddion perfformiad, sy'n adlewyrchu ymrwymiad y Cyngor i ddatgarboneiddio; effeithiwyd ar Sicrhau Cyngor Modern a Chadarn yn sgil ychwanegu camau gweithredu i wella ein seiberddiogelwch ym mlwyddyn olaf y Cynllun. Lle nad ydym wedi gwneud y cynnydd disgwyliedig, mae'r meysydd hyn wedi'u hadolygu fel rhan o waith cynllunio ar gyfer Cynllun newydd y Cyngor (2023–28).

Mae ein Cynllun Cydraddoldeb Strategol a'n hamcanion wedi'u gwreiddio'n llwyr yng Nghynllun y Cyngor (2020–23). Mae manylion llawn am gynnydd ar ddiwedd y Cynllun i'w gweld yn yr adroddiad perfformiad blynyddol diweddaraf. Ar ddiwedd Cynllun y Cyngor (2020–23), roedd tri amcan cydraddoldeb wedi'u hasesu'n wyrdd (cynnydd da iawn wedi'i wneud, gyda thystiolaeth gref o welliannau wedi'i gweld ar draws y rhan fwyaf o fesuryddion perfformiad allweddol) a phedwar wedi'u hasesu'n felyn (cynnydd da wedi'i wneud, gyda thystiolaeth o welliannau wedi'i gweld ar draws sawl mesurydd perfformiad allweddol), sy'n dangos gwelliant tuag at fod yn Gyngor mwy cynhwysol.

Yn ein hunanasesiad ar gyfer 2021–22, fe wnaethom roi sgôr oren i'r thema hon, oedd yn golygu ein bod wedi dangos perfformiad boddhaol, ac y gallai fod angen buddsoddi a mwy o gapasiti mewn nifer o feysydd allweddol. Fe wnaethom nodi'r meysydd canlynol i'w datblygu:

- Parhau i gyflawni blaenoriaethau'r Cyngor a gwella cynnydd blaenoriaethau'r Cyngor a aseswyd yn oren.
- Parhau ar ein siwrnai o welliannau corfforaethol a gwelliannau i'n gwasanaethau y gwelir tystiolaeth ohonynt mewn blaenoriaethau sy'n gysylltiedig â chyrff rheoleiddio allanol.
- Parhau â'n taith tuag at welliant yn y meysydd corfforaethol neu wasanaeth hynny gyda chynlluniau gwella y cytunwyd arnynt neu uwch-ailstrwythuriadau ar waith – Datgarboneiddio (corfforaethol); Cynllunio (gwasanaeth); a Thai (gwasanaeth).

Cynnydd a wnaed ar feysydd i'w datblygu 2021-22

- Fe wnaethom gynnydd da ar ddwy o flaenoriaethau'r Cyngor a aseswyd yn oren ar ddiwedd 2021–22, gan symud i sgôr felen ar ddiwedd Cynllun y Cyngor (2020–23).
- Gweithredwyd ein Cynllun ar ôl Arolwg gan Estyn yn llwyddiannus, fe wnaethom leihau nifer yr ysgolion uwchradd yng nghategorïau 'ymweliad dilynol' Estyn ac rydym mewn lle cryf yn barod at arolwg monitro Estyn (wedi'i drefnu at fis Gorffennaf 2023).
- Dywedodd Arolygiaeth Gofal Cymru bod cynnydd da yn y gwasanaethau gofal cymdeithasol i blant yn ystod eu harchwiliad nhw (Mehefin 2022) ac o ganlyniad, nid oedd y gwasanaeth yn cael ei ystyried yn broblem sylweddol mwyach. Fodd bynnag, rydym yn cydnabod bod heriau o hyd yn gysylltiedig â phwysau ar gyllidebau gwasanaethau gofal cymdeithasol gan fod llawer o ddisgwyliadau a mwy a mwy o alw.
- Yn ein gwasanaeth Cynllunio, gwnaed cynnydd da ar weithredu argymhellion o'r Adolygiad Cynllunio annibynnol.
- Rydym wedi cwblhau'r gwaith ailstrwythuro oedd ar y gweill ar gyfer y Gwasanaeth Tai.

Ein hasesiad 2022-23: Melyn (wedi gwella)

Rydym wedi dod i'r casgliad hwn gan fod perfformiad yn dda a bod mwy o gryfderau na meysydd i'w datblygu.

Cryfderau

- Wedi parhau i weld gwelliannau mewn ardaloedd gwella blaenoriaeth, gyda meysydd gwella Cynllunio a Thai wedi'u tynnu fel problemau sylweddol.
- Cynnydd da mewn gwasanaethau a nodwyd gan Gyrff Rheoleiddio Allanol fel rhai oedd angen gwella'n sylweddol:
- Archwiliad AGC ym Mehefin 2022 yn dweud bod cynnydd da wedi'i wneud a dychwelyd i'r drefn arferol o ran adolygu perfformiad.
- Cynnydd da yn y Gwasanaeth Addysg ac Ymyrraeth Gynnar a'r gwasanaeth mewn sefyllfa gref ar gyfer ymweliad monitro Estyn ym mis Gorffennaf 2023.
- Gwelliant ar ddwy o flaenoriaethau'r Cyngor oedd â sgôr gyffredinol oren yn 2021/22.
- Mae cynnydd da wedi bod ar amcanion cydraddoldeb ar y cyfan, gyda llwyddiant penodol mewn cynlluniau sy'n cefnogi cyfranogi a chynhwysiant o fewn y Fwrdeistref Sirol a digwyddiadau i gefnogi cydlyniant cymunedol.

Meysydd i'w datblygu

Wedi'i gario drosodd

- Gwasanaeth Addysg ac Ymyrraeth Gynnar i gael ei dynnu o gategori 'ymweliad dilynol' Estyn o achosi pryder sylweddol. *(DLlB)

Newydd

- Parhau ar y daith i wella yn y meysydd corfforaethol neu feysydd gwasanaeth hynny gyda chynlluniau gwella sydd wedi'u cytuno; Datgarboneiddio (corfforaethol) a Gofal Cymdeithasol (gwasanaeth).

Thema: Cynllunio Corfforaethol

Mae natur ac effaith hirdymor llawer o gyfrifoldebau llywodraeth leol yn golygu y dylai ddiffinio a chynllunio canlyniadau ac y dylai'r rhain fod yn gynaliadwy. Dylai penderfyniadau hybu pwrpas yr awdurdod, cyfrannu at fuddion a chanlyniadau a fwriadwyd, ac aros o fewn terfynau awdurdod ac adnoddau. Mae mewnbwn gan bob grŵp o fudd-ddeiliaid, gan gynnwys dinasyddion, defnyddwyr gwasanaeth a budd-ddeiliaid sefydliadol, yn hanfodol i lwyddiant y broses hon ac i gael cydbwysedd rhwng galw o wahanol ochrau wrth bennu blaenoriaethau ar gyfer yr adnoddau cyfyngedig sydd ar gael. [1]

Mae gennym weledigaeth glir, ar gyfer y Fwrdeistref Sirol, sy'n llywio ein huchelgais, ein blaenoriaethau lles a'n prosesau cynllunio corfforaethol

- Rydym yn cyhoeddi Cynllun y Cyngor sy'n nodi ein gweledigaeth ar gyfer y Fwrdeistref Sirol ac ein hamcanion lles yn glir, ac yn nodi sut maent yn cyfrannu at Nodau Lles Cymru. Mae'r Cynllun yn gosod cyd-destun a ffocws yr amcan, yn diffinio sut bydd llwyddiant yn edrych ac yn nodi cerrig milltir a mesuryddion clir. Mae'r Cynllun yn cynnwys adran ar ein cyllid sy'n adlewyrchu'n glir yr heriau y mae'r Cyngor yn eu hwynebu ac yn helpu i osod y cyd-destun yr ydym yn gweithredu ynddo. Cychwynnodd proses gadarn i adolygu a chytuno ar ein hamcanion lles ar gyfer y Cynllun Cyngor nesaf 2023–28 yn hydref 2022, oedd yn cynnwys adolygiad o ddata a gwybodaeth, Byrddau Blaenoriaeth, Aelodau Etholedig a chyfranogiad gyda'r cyhoedd, budd-ddeiliaid a grwpiau sydd â llai o gynrychiolaeth.
- Rydym yn gweithio'n rhanbarthol ac mewn partneriaeth i sicrhau bod ein cynllunio corfforaethol yn adlewyrchu materion a blaenoriaethau rhanbarthol – er enghraifft Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus, Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru, Cynghrair Mersi a'r Ddyfrdwy a'r Bwrdd Arweinyddiaeth Rhanbarthol.
- Fe unodd Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus Wrecsam a Sir y Fflint yn ffurfiol, ar ôl cydweithio'n agos i fynd i'r afael â materion trawsffiniol ar y cyd yn ystod y pandemig, gyda'r bwriad o gryfhau arweinyddiaeth a llywodraethu, lleihau dyblygu gwaith a chanolbwyntio ar gyflawni canlyniadau lles hirdymor ar gyfer cymunedau'r ddwy sir. Cytunwyd ar Gynllun Lles y BGC (2023–28).
- Mae gennym ganllawiau cynllunio gwasanaeth cynhwysfawr i gefnogi gwasanaethau yn eu prosesau cynllunio eu hunain.
- Mae ein prosesau Adolygu a Datblygu Perfformiad yn sicrhau bod gweithgareddau gwasanaethau'n canolbwyntio ar gyflawni amcanion a gofynion y gwasanaeth.
- Rydym yn cynnwys y cyhoedd a'n budd-ddeiliaid yn ein gwaith cynllunio, ac yn deall yr effaith rydym am i'n canlyniadau eu cael arnynt.
- Mae ein Hamcanion Cydraddoldeb Strategol wedi'u gwreiddio yn ein hamcanion lles i sicrhau ein bod yn parhau i ganolbwyntio arnynt yn y ffordd yr ydym yn dylunio ac yn darparu ein gwasanaethau.

- Pleidleisiodd y Cyngor yn erbyn mabwysiadu Cynllun Datblygu Lleol a rŵan

Rydym yn edrych at y tymor hir ac yn cynllunio canlyniadau cynaliadwy o fewn adnoddau ac yn rheoli risgiau i gyflawni ein canlyniadau

- Mae Cynllun y Cyngor ar gyfer y cyfnod sydd dan sylw yn yr hunanasesiad hwn yn Gynllun tair blynedd. Cychwynnodd gwaith cynllunio at y fersiwn nesaf o Gynllun y Cyngor yn 2022–23 ar ôl sefydlu ein Cyngor newydd (etholiadau llywodraeth leol ym Mai 2022): bydd y Cynllun hwn am gyfnod o bum mlynedd, sy'n cydnabod natur hirdymor ein hamcanion. Mae ein proses adolygu flynyddol yn rhoi hyblygrwydd i ganiatáu i ni ailffocysu ac addasu amcanion a thargedau fel y bo'n briodol, i sicrhau bod y Cynllun yn parhau i fod yn realistig ac o fewn cyrraedd.
- Mae penderfyniadau am gyllidebau ac adnoddau'n cyd-fynd â'r amcanion cyflawni.
- Mae gennym brosesau rheoli perfformiad effeithiol ar waith i ddatblygu a chyflawni ein hamcanion – ategir hyn gan chwe Bwrdd Blaenoriaeth sy'n gyfrifol am herio perfformiad a galluogi cyflawni ein nodau a'n hamcanion. Mae Byrddau Blaenoriaeth yn ystyried ymyraethau ar gyfer amcanion nad ydynt ar y trywydd cywir i sicrhau bod adnoddau'n cael eu hail-alinio lle bo hynny'n briodol, ac yn ystyried risgiau i gyflawni ein hamcanion yn rhan o'n trefniadau rheoli risg sefydledig.
- Mae'r egwyddor datblygu cynaliadwy wedi'i gwreiddio yn ein hymagwedd at gynllunio corfforaethol ac rydym yn cydnabod bod gwneud y defnydd gorau o'n hadnoddau yn gofyn am ddiffiniad ehangach na 'chyllid' – mae angen sicrhau cydbwysedd rhwng effeithiau economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol ein polisïau a'n cynlluniau. Mae Asesiadau o Effaith ar Gydraddoldeb yn greiddiol i'n prosesau penderfynu.
- Rydym yn parhau i wneud cynnydd da i wneud datgarboneiddio'n rhan annatod o bopeth rydym yn ei wneud, ac yn cydnabod yr angen i gyflymu hyn. Mae gwaith i ddynodi a datblygu cynigion â chostau wedi'u cyfrifo ar gyfer ymyraethau priodol yn ein hasedau ar y gweill.
- Rydym yn gweithio mewn partneriaeth i wneud y mwyaf o adnoddau a chapasiti a lleihau risgiau gymaint ag y bo modd - er enghraifft, wrth ddatblygu Cynllun Ynni Ardal Leol a Strategaeth Ynni Gogledd Cymru i gefnogi ein Blaenoriaeth Ddatgarboneiddio a datblygu'r Strategaeth Atal a Chymorth Cynnar i gefnogi plant a theuluoedd.
- Mae gweledigaeth glir ar gyfer prosiectau allweddol a meysydd gwella, gyda threfniadau clir ag atebolrwydd yn eu lle i sicrhau bod modd eu cyflawni – mae ein blaenoriaeth 'Sicrhau Cyngor Modern a Chadarn' a'n Strategaeth TGCh a Digidol yn cyfeirio'r fframwaith ategol er mwyn ein galluogi i gyflawni prosiectau arwyddocaol i foderneiddio gwasanaethau a'r ffyrdd mae ein cymunedau a'n cwsmeriaid yn ymwneud â ni; mae Arolygiaeth Gofal Cymru wedi cydnabod datblygiad gweledigaeth strategol ar gyfer y gwasanaethau plant.

Rydym yn gwahodd ac yn hwyluso her a thrafodaeth adeiladol ar flaenoriaethau, canlyniadau a thargedau, gan gynnwys ymgynghori â'r cyhoedd a'n budd-ddeiliaid.

- Cychwynnodd proses gadarn i adolygu a chytuno ar ein hamcanion lles ar gyfer y Cynllun Cyngor nesaf 2023–28 yn hydref 2022, oedd yn cynnwys adolygiad o ddata a gwybodaeth, Byrddau Blaenoriaeth, Aelodau Etholedig a chyfranogiad gyda'r cyhoedd, budd-ddeiliaid a grwpiau sydd â llai o gynrychiolaeth.
- Mae gennym Strategaeth Gyfranogi glir, lefel uchel ar waith sy'n pwysleisio pwysigrwydd cydweithio â phreswylwyr drwy ymgynghori, ymgysylltu a chyd-gynhyrchu, ac mae rheoleiddwyr allanol wedi rhoi sicrwydd bod cyfranogi'n rhan greiddiol o'n diwylliant.
- Rydym yn cynnwys y cyhoedd ac ein budd-ddeiliaid wrth ddatblygu ein hamcanion a'n canlyniadau – roedd datblygu ein hamcanion ar gyfer 2023–28 yn cynnwys cyfleoedd i ymgysylltu gydag ein cymunedau a grwpiau gwarchodedig o ran cydraddoldeb wyneb yn wyneb, yn ogystal ag ar-lein.
- Rydym yn defnyddio gwybodaeth sydd ar gael o'n gweithgareddau cyfranogi ni a'n partneriaid, yn ogystal ag ymgynghori'n benodol ar ein hamcanion arfaethedig. Roedd Asesiad Lles Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Wrecsam (Mai 2022) yn ffynhonnell dystiolaeth allweddol rydym wedi'i defnyddio i ddatblygu'r Cynllun Cyngor nesaf ac i gynllunio gwasanaethau'n ehangach. Rydym yn parhau i weithio'n rhanbarthol drwy'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus i wella sut mae gweithgareddau cyfranogi'n cael eu cydlynu a'u defnyddio ledled Gogledd Cymru.
- Rydym yn adolygu ein hamcanion lles bob blwyddyn i sicrhau eu bod yn parhau i fod yn realistig ac yn gyraeddadwy – mae hyn yn cynnwys sesiynau herio targedau gyda'r Byrddau Blaenoriaeth ac aelodau etholedig.
- Mae ein chwe Bwrdd Blaenoriaeth yn herio bob chwarter gan sicrhau bod ymyraethau'n cael eu dynodi a bod y Cyngor yn manteisio ar bob cyfle. Rydym yn sicrhau bod gwybodaeth am berfformiad ar gael i aelodau etholedig bob chwarter, ddwywaith y flwyddyn i'r Bwrdd Gweithredol a'r Pwyllgorau Craffu, ac rydym yn cyhoeddi Adroddiad Perfformiad Blynyddol ar ein gwefan.
- Mae ein rhaglen 'Ffyrdd Modern o Weithio' wedi'i gwreiddio ar draws y Cyngor ac yn parhau i ehangu'r cyfleoedd i gysylltu o bell â gweithgareddau cyfranogi.
- Mae ein hamcanion Cydraddoldeb Strategol yn cynnwys ffocws ar wella amrywiaeth mewn llywodraeth leol a sicrhau bod grwpiau heb gynrychiolaeth ddigonol yn gallu chwarae rhan lawn wrth gefnogi a chynrychioli lleisiau eu cymunedau.

Yn ein hunanasesiad 2021–22, fe wnaethom roi sgôr werdd i'r thema hon, oedd yn golygu ein bod yn dangos perfformiad cyson dda heb lawer o feysydd i'w datblygu. Fe wnaethom nodi'r meysydd canlynol i'w datblygu:

- Galluogi gwydnwch sefydliadol a chymunedol.

- Gwella trefniadau cydlynu a gwerthuso gweithgarwch cyfranogi er mwyn sicrhau bod y cyhoedd a budd-ddeiliaid yn cael eu cynnwys yn effeithiol yn ein cynllunio corfforaethol a chynllunio gwasanaethau.
- Gwella'r wybodaeth a'r dystiolaeth sydd ar gael i rai sy'n penderfynu er mwyn ei gwneud yn amlwg sut y bydd penderfyniadau'n cyfrannu at y buddion a'r canlyniadau a fwriedir, gan gynnwys goblygiadau pob penderfyniad o ran yr hinsawdd a charbon.

Cynnydd a wnaed ar feysydd i'w datblygu 2021–22

- Ein camau i wella gwydnwch sefydliadol a chymunedol:
    - Dechreuodd gwaith i adolygu buddiannau tâl a gwobrwyo yn ystod y flwyddyn ac mae'n parhau. Mae gwaith cynllunio ar gyfer y Strategaeth 'Pobl' newydd ar y gweill (i gyd-fynd â blaenoriaethau newydd y Cyngor) ac mae'n cynnwys gweithredu ffrydiau gwaith i liniaru problemau recriwtio a chadw staff sydd i'w gweld ym mhob gwasanaeth.
    - Roedd gwaith mewn perthynas â gwydnwch cymunedol yn canolbwyntio ar sicrhau ein bod yn manteisio gymaint â phosib' ar gyfleoedd economaidd oedd ar gael i ddadwneud effaith y pandemig. Dyfarnwyd Statws Dinas i Wrecsam ym mis Medi 2022, mae'r Gronfa Ffyniant Gyffredin yn cael ei gweinyddu ac mae Porth Wrecsam yn datblygu er gwaethaf cais aflwyddiannus i'r Gronfa Ffyniant Bro.
- Fe wnaethom gytuno ar ein Strategaeth Gyfranogi newydd (2022–27) ac rydym wedi gwneud cynnydd da ar waith i gefnogi gallu adrannau i weithredu ei hegwyddorion yn eu ffyrdd o weithio. Mae e-fodiwl cyfranogi bellach ar gael, mae Rhaglen Waith Cyfranogi gydlynol ar gael yn fewnol ac mae'n cael ei rhannu gyda'n partneriaid, ac bydd proses i werthuso 'cyfranogi' yn cael ei gweithredu yn 2023–24.
- Rydym yn parhau i weithio ar ddatblygu Adnodd Asesiadau o Effaith Integredig, a fydd yn gwella sut rydym yn cyflwyno gwybodaeth berthnasol i rai sy'n gwneud penderfyniadau. Bydd adolygiad ymgynghorol archwilio mewnol (yn gynnar yn 2023/24) yn cael ei ddefnyddio i roi sicrwydd ansawdd cyn i'r adnodd gael ei lansio. Mae Adnodd Asesiad o Effaith Carbon bellach ar gael i gefnogi ystyriaethau carbon ym mhob penderfyniad, a bydd hwn yn cael ei gyflwyno yn 2023–24.

Ein hasesiad 2022-23: Melyn (wedi dirywio)

Rydym wedi dod i'r casgliad hwn gan fod perfformiad yn dda a bod mwy o gryfderau na meysydd i'w datblygu.

Cryfderau

- Mae ein gweledigaeth ar gyfer y Fwrdeistref Sirol yn darparu ffocws clir ar gyfer ein hamcanion lles a'n gwasanaethau.
- Rydym yn weithgar ar lefel ranbarthol mewn cyrff partneriaeth allweddol ac mae ein cynllunio corfforaethol yn adlewyrchu materion a blaenoriaethau rhanbarthol.
- Mae gennym brosesau cynllunio corfforaethol cadarn ar waith, sy'n rhai hirdymor, ond sy'n hyblyg i'n galluogi i fod yn ymatebol.
- Rydym yn defnyddio gwybodaeth o amrywiaeth o ffynonellau i lywio ein gwaith cynllunio corfforaethol a chynnwys ein budd-ddeiliaid.
- Mae gennym brosesau rheoli perfformiad a rheoli risgiau effeithiol ar waith.

Meysydd i'w datblygu

Wedi'i gario drosodd

- Gwella'r wybodaeth i rai sy'n gwneud penderfyniadau er mwyn ei gwneud yn amlwg sut y bydd penderfyniadau'n cyfrannu at y buddion a'r canlyniadau a fwriedir, gan gynnwys goblygiadau pob penderfyniad o ran yr hinsawdd a charbon.

Newydd

- Ystyried a lliniaru rhag goblygiadau penderfyniad y Cyngor i beidio mabwysiadu Cynllun Datblygu Lleol.*(DLlB)
- Blaenoriaethu a gwreiddio datgarboneiddio ar draws y sefydliad. *(DLlB)
- Sefydlu Grŵp Cefnogwyr Cyfranogi ac Amrywiaeth i ddynodi a gwreiddio'r arfer orau ar draws y sefydliad.
- Y Cyngor yn cytuno ar yr amcanion lles ac yn mabwysiadu Cynllun y Cyngor (2023–28).

Thema: Arweinyddiaeth a Diwylliant Sefydliadol

Mae angen strwythurau ac arweiniad priodol ar lywodraeth leol. Dylai'r Cyngor sicrhau bod ganddo'r capasiti i gyflawni ei fandad ei hun a sicrhau bod polisïau mewn lle i warantu fod ei reolaeth yn medru gweithredu'r sefydliad cyfan. Gan y bydd unigolion a'r amgylchedd y mae awdurdod yn gweithredu ynddo yn newid dros amser, dylai'r Cyngor ddatblygu ei gapasiti yn ogystal â'r sgiliau a'r profiad o arwain gweithwyr unigol yn barhaus. Mae arweinyddiaeth mewn sefydliadau llywodraeth leol yn cael ei chryfhau gan gyfranogiad pobl o lawer o wahanol fathau o gefndiroedd, gan adlewyrchu strwythur ac amrywiaeth.[1]

Rydym yn arweinydd cymunedol cryf – ar lefel leol, ranbarthol a chenedlaethol. Mae'r Cyngor yn croesawu cyswllt â phartneriaid ac mae trefniadau gweithio mewn partneriaeth wedi'u gwreiddio ar bob lefel o fewn y Cyngor i gyflawni amcanion cyffredin a gwella gwasanaethau.

Rydym wedi cynnal ein ffocws ar ein taith wella corfforaethol a gwasanaeth – gan gynnwys datblygu cynlluniau gwella, ailstrwythuro uwch reolwyr a chomisiynu adolygiadau annibynnol. Mae dull uchelgeisiol o sicrhau y manteisir i'r eithaf ar gyfleoedd economaidd heddiw ac yn y dyfodol, gyda ffocws ar wydnwch cymunedol.

Rydym wedi sicrhau bod gennym strwythurau ac arweinyddiaeth briodol ar waith i weithredu'n effeithlon a chyflawni'r canlyniadau a fwriadwyd ac mae perthnasoedd effeithiol rhwng uwch arweinwyr ac Aelodau Arweiniol.

- Cynllunio olyniaeth ar gyfer yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth – tîm arweinyddiaeth medrus a chyflwynwyd ailstrwythuriad o gyfrifoldebau Prif Swyddogion yn llawn yn 2022. Wedi'i strwythuro i fwrw ymlaen â Chynllun y Cyngor a meysydd blaenoriaeth.
- Mae strwythurau ar waith i gefnogi uwch arweinwyr ac Aelodau etholedig, yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth ac Aelodau Arweiniol i weithio'n agos i gytuno ar gyfeiriad – disgwyliadau o berthnasoedd gwaith parchus wedi'u nodi mewn egwyddorion a chylch gorchwyl clir.
- Protocol Swyddogion/Aelodau Etholedig, sy'n annog perthnasoedd effeithiol ac arwain gydag uniondeb wedi'i adolygu ac yn ei le ac yn cael ei ategu gan rôl y Swyddog Monitro.

Mae ein prosesau gwneud penderfyniadau yn glir ac rydym wedi ymrwymo i ddatblygu galluoedd aelodau etholedig ac uwch reolwyr i sicrhau arweinyddiaeth effeithiol.

- Mae Cyfansoddiad y Cyngor yn nodi prosesau gwneud penderfyniadau'r Cyngor. Cyhoeddir rhaglen gwaith i'r dyfodol o benderfyniadau sydd i ddod ar y wefan.
- Cynhaliwyd rhaglen gynefino gynhwysfawr i aelodau etholedig newydd a rhai oedd yn dychwelyd yn haf 2022, oedd yn canolbwyntio ar gyfrifoldebau a disgwyliadau diwylliant cefnogol a pharchus, ac mae'r gwaith yn parhau.

- Mae Strategaeth Datblygu Aelodau yn hyrwyddo dealltwriaeth glir, gyffredin o rolau aelodau etholedig ac yn darparu ar gyfer rhaglen sgiliau a gwybodaeth barhaus o gyfleoedd datblygu i bob aelod.
- Mae pob Aelod wedi cael hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad i Aelodau etholedig a'r Fframwaith Safonau Moesegol, ond ychydig o Aelodau etholedig sydd wedi gwneud hyfforddiant craidd a modiwlau e-ddysgu (sy'n trafod meysydd llywodraethu allweddol).
- Mae gennym ni adnoddau a phrosesau da ar waith i gefnogi safonau ymddygiad a safonau moesegol uchel a chadw at y gyfraith, sydd wedi'u cynnwys yn yr hyfforddiant craidd. Mae cyngor y Swyddog Monitro a'r Swyddog Adran 151 yn weithredol yn ymarferol ym mhob achos.
- Mae Datblygu'r Gweithlu yn darparu cymorth a datblygiad i sicrhau bod gan arweinwyr y sgiliau cywir i roi newid ar waith a chyflawni canlyniadau – gan gynnwys parhau i ddarparu Academi Arweinyddiaeth ar gyfer uwch arweinwyr.
- Cydnabyddiaeth rheoleiddwyr allanol o arweinyddiaeth well mewn meysydd gwasanaeth y nodwyd bod angen eu gwella – Estyn/AGC.
- Canolbwyntio ar ddatblygu diwylliant hyfforddi rheolwyr i sicrhau bod galluoedd yn cael eu datblygu i gefnogi cynllunio olyniaeth.

Mae ein harweinyddiaeth wedi ymrwymo i ddiwylliant agored, mae ganddi ymrwymiad cryf i werthoedd moesegol a chyflawni canlyniadau gwell.

- Wedi cynnal arferion da o ran tryloywder ar adrodd ac archwilio drwy gydol y flwyddyn a threfniadau i rannu gwybodaeth yn agored trwy bwyllgorau wedi'u gweithredu'n llawn.
- Polisïau, rhaglen gynefino a hyfforddiant cadarn ynghylch disgwyliadau a chodau ymddygiad ar gyfer gweithwyr ac aelodau etholedig. Mae prosesau Adolygu a Datblygu Perfformiad Gweithwyr (PDR) yn rhoi cyfle i ddisgwyliadau diwylliannol y Cyngor gael eu cyfleu i'r gweithlu yn unigol trwy ei gymwyseddau ymddygiadol, yn ogystal â dangos sut mae unigolyn yn cyfrannu at gyflawni blaenoriaethau'r Cyngor.
- Strategaeth Datblygu Sefydliadol a'r Gweithlu ar waith i'n cefnogi i ddatblygu diwylliant lle mae gweithwyr ac aelodau etholedig yn teimlo'n rhan, yn cael eu gwerthfawrogi a'u grymuso a bod ganddynt y sgiliau cywir i'w galluogi i ddarparu gwasanaethau effeithlon.
- Hyfforddiant gorfodol i'r holl weithwyr ar feysydd deddfwriaeth allweddol (fel cydraddoldeb ac amrywiaeth, Safonau'r Gymraeg, ac ati), ond rydym wedi gweld bod angen gwella'r prosesau monitro ac adrodd i roi sicrwydd am gyfraddau cyflawni.
- Mae ein harweinyddiaeth wedi ymrwymo i fod yn agored ac i roi adborth adeiladol. Mae'r arolwg gweithwyr diweddaraf yn 2022 yn dangos bod ymateb cadarnhaol ar y cyfan i uwch arweinwyr: mae'n dangos tuedd sefydlog o ran pa mor agored yw'r arweinwyr a sut maent yn cyfathrebu yn gyffredinol a bod gan y Cyngor gyfeiriad clir.

- Rydym yn gweithio mewn partneriaeth â'r Undebau Llafur, gan gyfarfod yn fisol a rhannu, trafod ac ymgynghori'n rheolaidd ar ein polisïau a'n harferion gweithlu.

Yn ein hunanasesiad 2021–22, fe wnaethom roi sgôr felen i'r thema hon, oedd yn golygu ein bod yn dangos perfformiad da a bod gennym fwy o gryfderau na meysydd i'w datblygu. Fe wnaethom nodi'r meysydd canlynol i'w datblygu:

- Meithrin diwylliant cefnogol a pharchus.
- Sicrhau eglurder o ran rolau a chyfrifoldebau (aelodau etholedig a swyddogion).
- Sicrhau bod yr holl aelodau etholedig yn cael eu cefnogi i ddatblygu sgiliau a gwybodaeth i'w cefnogi yn eu rolau.
- Bodloni gofynion y Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) i sicrhau ein bod yn sicrhau Cyngor newydd effeithiol.
- Parhau i ddatblygu galluoedd uwch reolwyr i arwain yn effeithiol.
- Rheoli gofynion a chapasiti ar draws gwasanaethau a sicrhau bod gan arweinwyr y gallu i arwain.
- Datblygu trefniadau cynllunio'r gweithlu ymhellach i sicrhau bod y gallu i arwain yn cefnogi blaenoriaethau'r Cyngor.

Cynnydd a wnaed ar feysydd i'w datblygu 2021–22

- Cynhaliodd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ac Archwilio Cymru sesiynau ar y cyd rhwng yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth a'r holl Aelodau etholedig ar lywodraethu, gwerthoedd ac ymddygiad da.
- Fe wnaethon fodloni gofynion Deddf Llywodraethu Leol ac Etholiadau (Cymru) a rhoddodd adolygiad Archwilio Cymru sicrwydd ein bod yn cydymffurfio.
- Parhau i ddarparu Academi Arweinyddiaeth i uwch arweinwyr.
- Mae Strategaeth 'Pobl' newydd yn cael ei datblygu a fydd yn cyd-fynd â'r Cynllun Cyngor newydd i gefnogi rheoli galw a chapasiti mewn gwasanaethau.

Ein hasesiad 2022–23: Oren(wedi dirywio)

Rydym wedi dod i'r casgliad hwn gan fod perfformiad yn foddhaol, ond efallai y bydd angen buddsoddi a mwy o gapasiti mewn nifer o feysydd allweddol.

Cryfderau

- Uwch Dîm Arweinyddiaeth cryf, sefydlog a medrus sydd wedi ymrwymo i wella canlyniadau.
- Arweinyddiaeth a chyfeiriad cryf parhaus gan y Prif Swyddogion a Phenaethiaid Gwasanaeth mewn meysydd gwasanaeth lle mae angen gwella.
- Mae ymddygiadau a gwerthoedd disgwyliedig yn cael eu harwain gan yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth ac yn cael eu cyfathrebu drwy'r broses Adolygu a Datblygu Perfformiad.
- Gwaith parhaus i gefnogi aelodau etholedig a swyddogion i ddeall rolau a chyfrifoldebau er mwyn cefnogi gwerthoedd ac ymddygiad cadarnhaol.
- Fe wnaeth arweinyddiaeth o fewn y Cyngor gynnal arferion da o ran adrodd ar dryloywder ac archwilio drwy gydol y flwyddyn.
- Ymrwymiad i ddatblygu galluoedd Aelodau ac Uwch Arweinwyr i arwain yn effeithiol.

Meysydd i'w datblygu

Newydd

- Gwella diwylliant, gwerthoedd, ymddygiad a ffyrdd o weithio mewn cyfarfodydd cyhoeddus. *(DLlB)
- Gwella'n sylweddol nifer yr Aelodau Etholedig sy'n ymgymryd â hyfforddiant craidd a modiwlau e-ddysgu llywodraethu allweddol.*(DLlB)
- Gwella niferoedd yn y gweithlu sy'n gwneud hyfforddiant ar bynciau dysgu gorfodol a gwella adrodd ar y niferoedd hynny i wella monitro drwy'r sefydliad (a Thema Cynllunio'r Gweithlu).

Thema: Rheoli perfformiad:

Mae'r system rheoli perfformiad yn hwyluso proses i sicrhau bod llywodraeth leol yn cyflawni ei chanlyniadau bwriedig drwy ddarparu cymysgedd o ymyraethau cyfreithiol, rheoleiddiol ac ymarferol. Mae angen i lywodraeth leol sicrhau bod gan sefydliadau a strwythurau llywodraethu mae'n eu goruchwylio system rheoli perfformiad effeithiol ar waith, ac un y maent yn gallu ei chynnal, sy'n hwyluso darparu gwasanaethau a gynlluniwyd yn effeithiol ac effeithlon. Mae angen adolygu penderfyniadau a wneir yn barhaus er mwyn sicrhau bod y canlyniadau'n cael eu cyflawni i'r eithaf.

Mae rheoli risg a rheolaeth fewnol yn rhannau pwysig ac annatod o system rheoli perfformiad, ynghyd â system gref o reolaeth ariannol. Mae hefyd yn hanfodol bod diwylliant a strwythur craffu ar waith fel rhan allweddol o drefniadau gwneud penderfyniadau atebol.[1]

Mae gennym strwythurau llywodraethu effeithiol ar waith i gynnal perfformiad effeithiol.

- Wedi parhau i wneud cynnydd i sicrhau bod gan y Cyngor drefniadau clir ar waith i gefnogi argymhellion gwelliant sy'n deillio o adolygiadau Archwilio Cymru yn 2021 o gynaliadwyedd ariannol a rheoli perfformiad – mae pob un naill ai wedi'u cwblhau neu ar y gweill.
- Mae Byrddau Blaenoriaeth (yn cynnwys dau Brif Swyddog, dau Aelod Arweiniol, a swyddogion allweddol) yn eu lle i gefnogi cyflawni pob un o'r amcanion lles ac maent yn atebol i'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth, Aelodau Arweiniol, y Bwrdd Gweithredol a'r Cyngor.
- Mae ein hadroddiad perfformiad blynyddol 2022–23 yn casglu bod y cyflawniadau ar ddiwedd cyfnod Cynllun y Cyngor (2020–23) yn felyn, a chynnydd da wedi'i wneud i gyrraedd cerrig milltir allweddol gyda thystiolaeth o welliannau wedi'i gweld ar draws sawl mesurydd perfformiad allweddol.
- Adolygwyd Cylch Gorchwyl Byrddau Blaenoriaeth ar lefel y Byrddau ym mis Ebrill 2022 ar gyfer blwyddyn olaf Cynllun y Cyngor, i sicrhau bod Cylch Gorchwyl Byrddau Unigol yn parhau i ganolbwyntio ar gyflawni blaenoriaethau corfforaethol. Mae'r rhain yn cynnwys ystyried cofrestrau risg blaenoriaeth ac adroddiadau ar brif bwyntiau prosiectau allweddol.
- Mae cardiau sgorio perfformiad yn cynnwys cerdyn 'ymyraethau' sy'n sicrhau bod camau unioni'n cael eu pennu i fynd i'r afael ag unrhyw danberfformiad. Mae hyn yn creu cyswllt clir rhwng y dangosyddion perfformiad a chamau gweithredu ac yn cefnogi Byrddau Blaenoriaeth i ganolbwyntio ar wella perfformiad cynaliadwy.
- Gweithdrefnau adrodd ar reoli prosiectau wedi'u gwreiddio a gwaith ar fynd i sicrhau bod prosesau rheoli prosiectau cyfalaf a di-gyfalaf yn cyd-fynd.
- Tystiolaeth bod gwersi'n cael ei defnyddio i wella perfformiad. Mae Llythyr Blynyddol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn myfyrio ar wersi adeiladol a ddaeth o gwynion ynghlwm â methiant gwasanaethau.

Rydym yn adrodd yn rheolaidd ar ein cynnydd ar gyflawni ein hamcanion.

- Mae Byrddau Blaenoriaeth yn cyfarfod bob chwarter i adolygu cynnydd ar yr amcanion lles, ac adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r Bwrdd Gweithredol bob 6 mis ac yn flynyddol i'r Cyngor. Yn 2022–23, fe wnaethom wella argaeledd yr holl gardiau sgôr chwarterol i aelodau etholedig ar fewnrwyd y Cyngor. Mae adroddiadau perfformiad ar Gynllun y Cyngor yn mynd drwy'r broses graffu yn chwarter dau a phedwar, fel mae Archwilio Cymru'n ei argymell.
- Mae uwch reolwyr, Aelodau Arweiniol a phwyllgorau craffu'n gwneud swyddogaeth herio werthfawr. Mae Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu yn adolygu adroddiadau perfformiad yn eu cyfarfodydd grŵp cydlynu i lywio eu rhaglenni gwaith, ac mae prosesau ar waith i aelodau etholedig godi pryderon perfformiad i gael eu herio gan bwyllgor craffu.
- Cafodd system rheoli risg a pherfformiad corfforaethol newydd ei chaffael yn 2022–23, gyda'r bwriad o'i chyflwyno yn 2023–24. Bydd y system newydd yn gwella ein gallu i ddadansoddi ac adrodd ar gyflawni ein blaenoriaethau a phennu ymyraethau angenrheidiol.

Rydym yn defnyddio dull 'edefyn aur' o reoli perfformiad ac adolygu ymyriadau ar bob lefel pan nad yw'r cynnydd ar y trywydd iawn.

- Mae ein pecyn gwaith ar y fframwaith rheoli perfformiad yn cefnogi dull cynllunio gwasanaeth cyson. Mae'n rhoi arweiniad cynhwysfawr i bob gwasanaeth ar gynllunio ar gyfer gwella gwasanaethau, monitro perfformiad parhaus a'r broses adolygu a hunanasesu.
- Mae ein Tîm Perfformiad, Gwella a Phartneriaethau yn cefnogi ein gwasanaethau i wreiddio'r dulliau hyn.
- Defnyddir ein blaenoriaethau lles a chanlyniadau ein cynllun gwasanaeth i fframio amcanion Adolygu Perfformiad a Datblygu ar gyfer ein gweithlu.
- Gwnaed ystod o weithgareddau cyfranogi yn 2022/23, i gasglu adborth gan gwsmeriaid a darparu gwybodaeth i adrodd ar berfformiad. Mae pob arolwg bellach yn cynnwys cwestiynau monitro cydraddoldeb safonol, sy'n galluogi'r Cyngor i werthuso gwahaniaeth o safbwynt barn a bodlonrwydd rhwng y rhai sy'n cynrychioli gwahanol nodweddion gwarchodedig.

Yn ein hunanasesiad 2021–22, fe wnaethom roi sgôr felen i'r thema hon, oedd yn golygu ein bod yn dangos perfformiad da a bod gennym fwy o gryfderau na meysydd i'w datblygu. Fe wnaethom nodi'r meysydd canlynol i'w datblygu:

- Parhau â'r gwelliant a welwyd mewn ymarfer hyd yma, gan greu cyswllt rhwng pob cynllun, yn cynnwys cynlluniau tîm a chynlluniau Datblygu ac Adolygu Perfformiad a sicrhau y gweithredir hyn yn gyson ym mhob gwasanaeth, adran a thîm.
- Caffael a gweithredu System Rheoli Risg a Pherfformiad newydd i wella trefniadau casglu a chofnodi data i wella eu heffeithiolrwydd, lleihau'r risg o gamgymeriadau data a gwella hygyrchedd gwybodaeth.

- Sicrhau bod ein blaenoriaethau newydd yng Nghynllun y Cyngor yn cael eu rheoli o ran perfformiad gan ddefnyddio dangosyddion sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau a'n bod yn parhau i ddefnyddio gwybodaeth gymharol am berfformiad i nodi ac annog gwelliant a sicrhau gwerth am arian.

Cynnydd a wnaed ar feysydd i'w datblygu 2021–22

- Dyfarnwyd contract ar gyfer System Rheoli Risg a Pherfformiad newydd ddiwedd 2022/23 gyda'r bwriad o'i chyflwyno yn 2023/24.
- Gwella arferion ansawdd data trwy ddatblygu templedi i gasglu mesuryddion newydd ar gyfer Cynllun newydd y Cyngor (2023–28) yn cynnwys mwy o ofynion am fanylion. Darparu safon ar gyfer yr holl fesuryddion perfformiad newydd cyn eu hintegreiddio yn y System Rheoli Risg a Pherfformiad newydd.
- Mae'r Cyngor wedi cynnal ei ffocws ar ei siwrnai wella gorfforaethol a gwasanaeth, gan weithio'n agos gyda rheoleiddwyr, datblygu cynlluniau gwella a chynlluniau gwasanaeth ac ailstrwythuro, gan sicrhau bod y rhain yn cyd-fynd â'i gilydd drwy ddull 'edefyn aur.'
- Cafwyd adborth cadarnhaol o'r Arolwg Ymgysylltu â Gweithwyr yn 2022 ar gyfleoedd unigolion i ddatblygu, gwella a chyrraedd eu potensial a gafodd eu dynodi drwy'r broses Datblygu ac Adolygu Perfformiad.

Ein hasesiad 2022–23: Melyn (wedi'i gynnal)

Rydym wedi dod i'r casgliad hwn gan fod perfformiad yn dda a bod mwy o gryfderau na meysydd i'w datblygu.

Cryfderau

- Gwelliannau parhaus wedi'u gweld ar draws y Cyngor mewn trefniadau rheoli perfformiad gan gynnwys ar lefel gorfforaethol a lefel gwasanaeth.
- Mae'r Cyngor wedi cynnal ei ffocws ar ei daith wella gorfforaethol a gwasanaeth, gan gynnwys datblygu cynlluniau gwella, ailstrwythuro uwch reolwyr a chomisiynu adolygiadau annibynnol yn ôl yr angen.
- Roedd yr amgylchedd rheolaeth fewnol ar gyfer perfformiad yn gweithredu fel y cynlluniwyd yn ystod y flwyddyn. Mae'r Cyngor yn parhau i fod yn dryloyw yn ei waith adrodd trwy gydol y flwyddyn a hynny o fewn amserlenni y cytunwyd arnynt.
- Parhau i wneud cynnydd tuag at fynd i'r afael ag argymhellion Archwilio Cymru sy'n deillio o adolygiadau rheoli perfformiad 2021: gwaith wedi'i gynllunio i weithredu system rheoli risg a pherfformiad newydd yn 2023/24.
- Canolbwyntio mwy ar wella cadernid ac ansawdd mesuryddion canlyniadau a defnyddio data meincnodi yng nghamau cynllunio fframwaith rheoli perfformiad Cynllun newydd y Cyngor.
- Gwella'r cyfeiriad a'r ymdriniaeth gyffredinol ar gyfer gweithgareddau cyfranogi, gan sicrhau dull cyson ar draws y Cyngor, a gwell cyfranogiad gan grwpiau heb lawer o gynrychiolaeth.

Meysydd i'w datblygu

Wedi'i gario drosodd

- Gweithredu'r System Rheoli Risg a Pherfformiad newydd i wella trefniadau casglu a chofnodi data i wella effeithiolrwydd, lleihau'r risg o gamgymeriadau data a gwella hygyrchedd gwybodaeth.

Newydd

- Datblygu a chyflwyno dangosyddion sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau ar gyfer blaenoriaethau Cynllun newydd y Cyngor a defnyddio dangosyddion perfformiad sy'n cymharu ac yn meincnodi.
- Canolbwyntio ar ddefnyddio gwybodaeth am ganlyniadau perfformiad defnyddwyr gwasanaeth i lywio trefniadau cynllunio gwasanaeth yn y dyfodol a diwallu anghenion defnyddwyr gwasanaeth (i gael ei lywio gan adolygiad Archwilio Cymru yn hydref 2023).

Thema: Cynllunio ariannol

Mae system gref o reolaeth ariannol yn hanfodol i weithredu polisïau a chyflawni'r canlyniadau a fwriadwyd, gan y bydd yn gorfodi disgyblaeth ariannol, dyrannu adnoddau'n strategol, darparu gwasanaethau'n effeithlon, ac atebolrwydd. [1]

Rydym yn edrych i'r tymor hir ac yn sicrhau bod ein strategaethau ariannol tymor canolig, cyn belled ag y bo modd, yn gosod y cyd-destun ar gyfer penderfyniadau parhaus ar faterion cyflawni a newidiadau arwyddocaol yn yr amgylchedd allanol.

- Rydym yn canolbwyntio ar fodloni gofynion y dyfodol ac adeiladu cynaliadwyedd, trwy weithio i nodi tueddiadau, risgiau a chyfleoedd yn y dyfodol, fodd bynnag mae fframweithiau ariannu Llywodraeth Cymru ac effaith ffactorau allanol annisgwyl (e.e. Covid-19, argyfwng Wcráin, chwyddiant a chynnydd mewn costau byw) yn parhau i gael effaith ar wydnwch ariannol a gwneud cynllunio hirdymor yn anodd.
- Mae ein Cynllun Ariannol Tymor Canolig cyfredol yn un am 3 blynedd (2023–26) ac mae'n cynnwys ffigurau dangosol gan Lywodraeth Cymru ar gyfer cyllid 2023–24 a 2024–25.
- Mae Cynllun Ariannol Tymor Canolig a chyllideb y Cyngor, a gymeradwywyd gan y Cyngor ar 15 Chwefror 2023, yn nodi'r fframwaith ar gyfer gofynion gwario a buddsoddi yn y dyfodol yng nghyd-destun amrywiaeth o sefyllfaoedd cyllid.
- Mae pwysau ariannol ar gyfer 2023/24 wedi'i ddarogan a'i adrodd yn gynnar (Bwrdd Gweithredol Gorffennaf). Dechreuodd gwaith i ddynodi mesurau lliniaru i reoli pwysau a gorwariant ar unwaith, yn ogystal ag adolygiad o'r holl feysydd gwariant ac incwm, ac mae'r Cyngor yn parhau i gynllunio ar gyfer hyn yn weithredol er mwyn cyflawni blaenoriaethau'r Cyngor o fewn neu'n agos at y terfynau ariannol a gytunwyd mewn sefyllfa economaidd heriol.
- Rydym yn gweithio ar y cyd ar lefel ranbarthol i sicrhau ein bod yn sylwi ar ffactorau rhanbarthol yn gynnar.
- Mae risg ariannol yn rhan o bob asesiad risg.
- Mae'r adolygiad o'r Rhaglen Gyfalaf at 2026/27 ar y gweill, ar gylch treigl 3 blynedd.

Rydym yn cydnabod bod angen i ni reoli pwysau ar wasanaethau yn effeithiol er mwyn sicrhau gwydnwch ariannol a chynaliadwyedd hirdymor.

- Mae'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn cynnwys asesiad o bwysau allweddol ar draws y Cyngor i sicrhau bod gweithgarwch a chyllid yn cyd-fynd â'i gilydd yn well, yn ogystal â'r potensial i fuddsoddi ym mlaenoriaethau'r Cyngor o hyn ymlaen. Dros y ddwy flynedd ddiwethaf, mae'r Cyngor wedi gweld cynnydd sylweddol yng nghost a'r galw am ei ddarpariaeth gofal cymdeithasol i blant, yn ogystal â chynnydd cyffredinol yn y ddarpariaeth gofal cymdeithasol i oedolion. Cydnabyddir hyn yn y cynllun ariannol tymor canolig – mae cyllideb 2023/24 yn cynnwys cyllid ychwanegol sylweddol ar gyfer gofal cymdeithasol fel rhan o strategaeth fwy hirdymor i sicrhau y gellir bodloni'r galw o fewn sefyllfa ariannol gynaliadwy ar gyfer y Cyngor ehangach – ond mae'n risg ariannol barhaus.

- Rydym yn adolygu'r pwysau cyllidebol sy'n cael ei ddynodi trwy brosesau monitro'r gyllideb a datblygu dull cynllunio busnes i gefnogi penderfyniadau cyllidebol tymor canolig.
- Rydym yn cydnabod bod angen 'diogelu at y dyfodol' ac mae tanwariant yn cael ei neilltuo i liniaru'r cyllideb yn y dyfodol.

Mae gennym drefniadau rheoli ariannol ac adrodd cadarn.

- Cynhaliwyd adolygiad o'n cydymffurfiaeth â'r Cod Rheolaeth Ariannol (FM) (sy'n ceisio gwella cydnerthedd ariannol sefydliadau trwy sefydlu safonau uwch o reolaeth ariannol) yn 2021 a'r asesiad cyffredinol oedd bod cydymffurfiaeth yn dda. Roeddem yn cydymffurfio'n llawn erbyn Gorffennaf 2022.
- Bu i ni gynnal adolygiad o'n system ariannol graidd a'r prosesau cysylltiedig, a chwblhawyd gwiriad iechyd, gwaith ymgysylltu a gwaith profi'r farchnad yn 2022/23. Cytunwyd ar gynlluniau i gaffael system newydd yn 2023/24.
- Rydym yn cyflwyno adroddiadau i'r Cyngor, y Bwrdd Gweithredol a'r pwyllgorau craffu yn ôl yr angen, a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth. Mae gweithdai rheolaidd wedi eu cynnal i Aelodau drwy gydol y flwyddyn ar gyllid llywodraeth leol, rhagdybiaethau ar gyfer y gyllideb, cyllidebau cenedlaethol a rhagolygon economaidd, yn ogystal â phwysau ar wasanaethau, risgiau a chronfeydd wrth gefn y Cyngor.
- Rydym wedi parhau i ymgysylltu ag adrannau i wella ansawdd gwybodaeth sydd ar gael ar-lein i gefnogi swyddogion â rheolaeth ariannol.
- Ar ôl dyfarnu'r contract am system rheoli perfformiad newydd, dylid gallu adrodd ar ganlyniadau ariannol a chanlyniadau anariannol gyda'i gilydd.

Mae gennym broses gyllidebol gynhwysol sy'n sicrhau bod cyllidebau'n cael eu paratoi yn unol â'r canlyniadau a fwriedir.

- Rydym yn cynnwys budd-ddeiliaid a'r cyhoedd yn ein penderfyniadau wrth lunio'r gyllideb er bod amseriad setliadau Llywodraeth Cymru weithiau yn ein hatal neu'n amharu ar ein gallu i wneud hyn mewn modd ystyrlon.
- Rydym yn cynnwys budd-ddeiliaid a'r cyhoedd wrth ddatblygu blaenoriaethau Cynllun y Cyngor, sy'n cyfrannu at lywio ein penderfyniadau ar adnoddau: nid yw costau Cynllun y Cyngor yn cael eu cyfrifo, ond mae blaenoriaethau, ymrwymiadau a phwysau ariannol yn gysylltiedig â blaenoriaethau ac maent yn cyfrannu at gynigion mewn perthynas â phwysau ar y gyllideb ac i bennu cyllidebau terfynol.
- Adolygir y cronfeydd wrth gefn yn flynyddol fel rhan o broses y gyllideb, a chynhelir gweithdai ychwanegol gydag aelodau etholedig yn ystod y flwyddyn. Mae cronfeydd wrth gefn a balansau'n cael eu cynnwys mewn adroddiadau monitro'r gyllideb i'r Bwrdd Gweithredol a'r Cyngor.

- Mae dull partneru busnes cryfach yn cael ei sefydlu, a swyddogion ariannol yn bresennol yn rheolaidd yng nghyfarfodydd Tîm Rheoli Adrannol gwasanaethau ac yn cyfrannu mwy at gynllunio gwasanaethau.
- Mae Asesiadau o Effaith ar Gydraddoldeb ar yr holl gynigion a phenderfyniadau ariannol.

Yn ein hunanasesiad 2021–22, fe wnaethom roi sgôr felen i'r thema hon, oedd yn golygu ein bod yn dangos perfformiad da a bod gennym fwy o gryfderau na meysydd i'w datblygu. Fe wnaethom nodi'r meysydd canlynol i'w datblygu:

- Sicrhau bod y Cyngor yn ariannol wydn ac yn ddeinamig wrth ateb y risgiau ariannol ar ôl Covid a gwella trefniadau adrodd ar y gyllideb i aelodau etholedig.
- Sicrhau bod ein prosesau ac adnoddau ein tîm cyllid yn cael eu hintegreiddio ar bob lefel o gynllunio ariannol a chefnogi rheolaeth ariannol dda.
- Parhau i sicrhau ein bod yn gynaliadwy mewn meysydd allweddol fel gofal cymdeithasol.

Cynnydd a wnaed ar feysydd i'w datblygu 2021–22

- Cyflwynwyd gwell prosesau monitro'r gyllideb ar gyfer y Bwrdd Gweithredol (chwarterol) yn 2022/23, gan wella'r gallu i gysylltu gwybodaeth am y gyllideb ag adrodd ar berfformiad.
- Gweithredwyd yr argymhellion o'r Cod Rheolaeth Ariannol newydd, gyda chydymffurfiaeth lawn ers Gorffennaf 2022.
- Parhau i ddatblygu a chryfhau trefniadau cefnogi a chraffu ynghlwm â chyllid y Gwasanaeth Gofal Cymdeithasol a'r Amgylchedd, gan fonitro ymrwymiadau gwario'n well, a dull mwy cadarn.
- Adolygu strwythur y gweithlu o fewn y Tîm Cyllid i wella gwydnwch, gan ddargyfeirio adnoddau ychwanegol i ddarparu gwell cefnogaeth i wasanaethau mewn meysydd sy'n wynebu heriau cyllidebu.

Ein hasesiad 2022-23: Oren (wedi dirywio)

Rydym wedi dod i'r casgliad hwn gan fod perfformiad yn foddhaol, ond efallai y bydd angen buddsoddi a mwy o gapasiti mewn nifer o feysydd allweddol.

Cryfderau

- Mae fframwaith llywodraethu ariannol cadarn bob amser wedi bod ar waith. Mae wedi'i wneud yn fwy cadarn i ymateb i sefyllfa economaidd ac ariannol fwy heriol.
- Llwyddwyd i reoli'r broses o drosglwyddo staff newydd i swyddi rheoli uwch y llynedd ar draws sawl swyddogaeth. Gwelwyd bod angen rheoli trosiant dan lefelau uwch reolwyr yn ofalus.
- Perthynas waith gref gyda chyrff ac adrannau allanol wedi parhau.
- Mae perthynas dda wedi parhau i fod gydag aelodau mewn cyd-destun ariannol heriol.

Meysydd i'w datblygu

Newydd

- Gwella gwydnwch ariannol trwy well ragdybiaethau ariannol a chysylltiadau nes rhwng gwasanaethau a rheolaeth ariannol (o ganlyniad i fwy o bwysau ar gyllidebau gwasanaethau oherwydd lefelau uchel o ddisgwyliadau a galw a chostau cynyddol, yn enwedig ym maes gofal cymdeithasol) *(DLlB)
- Gwerthuso prosesau monitro a chynllunio cyllideb yn sgil amgylchedd economaidd sy'n parhau i fod yn heriol.
- Sicrhau bod gennym fesurau lliniaru ar gyfer y gyllideb er mwyn i gyllideb 23/24 fod yn gytbwys.
- Cryfhau trefniadau yn ystod y flwyddyn i ddarogan galw a chostau yn y dyfodol ar gyfer gwasanaethau dan bwysau penodol h.y. gofal cymdeithasol, gwasanaethau technegol a digartrefedd.

Thema: Rheoli Risg

Mae rheoli risg a rheolaeth fewnol yn rhannau pwysig ac annatod o system rheoli perfformiad ac yn hanfodol i gyflawni canlyniadau. Dylid ystyried risgiau a mynd i'r afael â nhw fel rhan o'r holl weithgareddau gwneud penderfyniadau.[1]

Rydym yn gwerthuso ac yn monitro rheoli risg a'n trefniadau rheoli risg yn rheolaidd ac yn adrodd ar y rhain yn rheolaidd

- ▪Mae ein trefniadau rheoli risg yn cael eu hadolygu'n ffurfiol bob 5 mlynedd (y Polisi Rheoli Risg cyfredol (2020–25)). Cynhelir adolygiad blynyddol a pharhaus drwy waith adolygu'r fframwaith llywodraethu sy'n llywio'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol, a chan y Pennaeth Archwilio Mewnol drwy'r Farn Flynyddol.
- Mae'r adolygiad llywodraethu yn cadarnhau bod ein trefniadau rheoli risg wedi'u gweithredu fel y bwriadwyd yn ystod y flwyddyn a rhoddodd Barn y Pennaeth Archwilio Mewnol ar gyfer 2022-23 sicrwydd bod fframwaith llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth y Cyngor yn gyffredinol ddigonol ac effeithiol yn y meysydd a archwiliwyd i gyflawni amcanion y Cyngor.
- Wedi parhau i wneud cynnydd ar adolygu'r holl bolisïau a strategaethau a nodwyd fel mesurau lliniaru ar gyfer risgiau corfforaethol neu sydd yn y fframwaith llywodraethu i sicrhau eu bod yn gyfredol, a/neu y byddai adolygiadau'n cael eu cynnal o fewn amserlenni y cytunwyd arnynt.
- Rydym yn adrodd yn gynhwysfawr ar ein risgiau – mae cofrestrau risg yn cael eu diweddaru o leiaf bob chwarter a'u hadrodd i'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth, Aelodau Arweiniol a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ddwywaith y flwyddyn. Ymgymerir ag adroddiadau ychwanegol mewn perthynas â meysydd risg a nodwyd yn ystod y flwyddyn hefyd: Adroddir ar y Fframwaith Llywodraethu Iechyd a Diogelwch i'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth ac Aelodau Arweiniol, adroddir ar iechyd a diogelwch fel risg gorfforaethol i'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth, Aelodau Arweiniol a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ddwywaith, a cheir adroddiadau ychwanegol i'r Bwrdd Gweithredol yn ôl yr angen.

Mae gennym system rheoli risg gadarn ac integredig, sy'n cynnwys atebolrwydd clir am risgiau.

- Mae risgiau corfforaethol yn cael eu neilltuo i Brif Swyddog cyfrifol; Prif Swyddogion sy'n gyfrifol am reoli risgiau eu maes gwasanaeth. Mae ein prosesau yn gofyn am drafod risgiau gyda swyddogion priodol ac o fewn timau rheoli adrannol.
- Rydym yn cynnal her adolygiad cymheiriaid blynyddol Prif Swyddogion o'n cofrestrau risg.
- Mae cynllunio rhag argyfwng a chynlluniau parhad gwasanaeth wedi eu profi ac yn parhau i gael eu diweddaru a dysgwyd gwersi o ddigwyddiadau.
- Mae'r Tîm Caffael yn rheoli ac yn cydlynu cofrestrau risg a rennir pan fyddwn yn gweithio mewn partneriaeth i gaffael nwyddau a gwasanaethau.

- Adolygwyd a chymeradwywyd Polisi a Strategaeth Gwrth-dwyll ym mis Gorffennaf 2022. Rydym yn adrodd yn flynyddol ar Wrth-lygredd a Thwyll i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ac mae diweddariadau mewn adroddiadau interim archwilio mewnol yn dangos mai prin yw'r dystiolaeth bod twyll a llygredd yn broblemau mawr ar hyn o bryd.
- Mae dull sy'n seiliedig ar risg yn cael ei ddefnyddio yn y Gwasanaeth Archwilio Mewnol i ddatblygu'r Cynllun Archwilio Mewnol, gan ystyried fframwaith llywodraethu'r Cyngor, cofrestrau risg a rheoli ac asesiad yr Adain Archwilio Mewnol ei hun o risgiau ariannol a llywodraethol y Cyngor.
- Barn flynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol yw bod fframwaith llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth y Cyngor yn y rhan fwyaf o feysydd a archwiliwyd yn gyffredinol ddigonol ac effeithiol i gyflawni amcanion y Cyngor.
- Mae polisïau rheoleiddiol, gweithdrefnau a chanllawiau cyfredol ar gael i reoli risgiau ynghlwm â llywodraethu gwybodaeth a rheoli data, yn cynnwys y Llawlyfr Llywodraethu Gwybodaeth sydd ar y fewnrwyd.

Rydym yn ystyried ac yn mynd i'r afael â risg fel rhan o'n holl weithgareddau gwneud penderfyniadau ac rydym yn sicrhau bod risgiau i gyflawni ein blaenoriaethau yn cael eu darganfod.

- Mae materion arwyddocaol a nodwyd yn Natganiad Llywodraethu Blynyddol (DLlB) 22/23 wedi'u halinio â risgiau corfforaethol a'u hadlewyrchu yn y cofrestrau risg a'r Hunanasesiad.
- Llywodraethu Corfforaethol a Rheoli Risg wedi'i gynnwys yn rhaglen gynefino'r Aelodau, a sesiwn arall wedi'i threfnu at ddechrau 23/24.
- Mae nodi a rheoli risg wedi'i wreiddio yn y broses rheoli prosiectau a'r broses cymeradwyo partneriaeth, ac mae wedi'i gynnwys yn y prosesau adrodd sefydledig sy'n cefnogi'r rhain.
- Mae ein hasesiadau o effaith ar anghydraddoldeb yn dynodi ac yn asesu risgiau posib' i gydraddoldeb yn deillio o'n penderfyniadau, sy'n gofyn am fesurau lliniaru.
- Mae risgiau adrannol sy'n gysylltiedig â chyflawni blaenoriaethau'r Cyngor yn cael eu cynnwys yng nghofrestr risg blaenoriaethau'r Cyngor, ac yn cael eu hadolygu gan Fyrddau Blaenoriaeth yn rhan o'r Cylch Gorchwyl safonol.
- Mae meysydd risg uchel yn cael eu cydnabod ac mae cynlluniau lliniaru a gwella ar waith lle bo angen - fel ffocws y Cyngor ar wytnwch ei rwydweithiau TGCh drwy'r Strategaeth TGCh a Digidol.

Yn ein hunanasesiad 2021–22, fe wnaethom roi sgôr felen i'r thema hon, oedd yn golygu ein bod yn dangos perfformiad da a bod gennym fwy o gryfderau na meysydd i'w datblygu. Fe wnaethom nodi'r meysydd canlynol i'w datblygu:

- Gwella effeithlonrwydd ac ansawdd adroddiadau rheoli risg.
- Cryfhau rheolaeth risgiau sy'n ymwneud â nodweddion gwarchodedig cydraddoldeb a'r ddyletswydd economaidd-gymdeithasol.

- Ymgorffori cyfrifoldebau arweinwyr gwasanaeth yn llawn o ran nodi a rheoli risg iechyd a diogelwch yn rhagweithiol.

Cynnydd a wnaed ar feysydd i'w datblygu 2021–22

- Wedi dyfarnu contract System Rheoli Risg a Pherfformiad newydd yn 2023, y mae disgwyl iddi gael ei datblygu a'i gweithredu yn 23–24, a fydd yn gwella effeithlonrwydd ac ansawdd ein trefniadau adrodd am risg.
- Wedi gwella canllawiau ac offeryn Asesiadau o Effaith ar Gydraddoldeb i fynnu bod risgiau a ddynodir drwy'r broses asesu effaith ar gydraddoldeb yn cael eu hadlewyrchu'n briodol mewn cofrestrau risg adrannol. Hefyd wedi'u cynnwys yn yr offeryn Asesiadau o Effaith Integredig sy'n cael ei ddatblygu.
- Adolygiad cymheiriaid blynyddol o'r Gofrestr Risg Iechyd a Diogelwch yn ei le.

Ein hasesiad 2021-22: Melyn (wedi'i gynnal)

Rydym wedi dod i'r casgliad hwn gan fod perfformiad yn dda a bod mwy o gryfderau na meysydd i'w datblygu.

Cryfderau

- Trefniadau rheoli risg manwl a chadarn sydd bellach yn cynnwys trafod a chynllunio amser-real i ddynodi a lliniaru rhag risgiau.
- Defnyddio arbenigedd yn dda ar draws y Cyngor i nodi a lliniaru risgiau.
- Contract wedi'i ddyfarnu ar gyfer System Rheoli Risg a Pherfformiad newydd, gan ddisgwyl ei chyflwyno yn 2023/24.
- Mae adroddiadau i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio'n dangos, er bod risg uchel, mai prin yw'r dystiolaeth bod twyll a llygredd yn broblemau mawr ar hyn o bryd.

Meysydd i'w datblygu

Wedi'i gario drosodd

- Gweithredu'r System Rheoli Risg a Pherfformiad newydd i wella effeithlonrwydd ac ansawdd yr adrodd ar reoli risg.

Newydd

- Sicrhau bod risg yn cael ei hystyried yn rhan o fesurau lliniaru'r gyllideb sy'n cael eu gwneud i alluogi cyllideb gytbwys at 23/24.

Thema: Cynllunio'r Gweithlu

Mae'n rhaid i sefydliad llywodraeth leol sicrhau bod ganddo'r capasiti i gyflawni ei swyddogaethau ei hun a gofalu bod polisïau ar waith i sicrhau bod ei reolaeth yn medru gweithredu'r sefydliad cyfan. Gan y bydd unigolion a'r amgylchedd y mae awdurdod yn gweithredu ynddo yn newid dros amser, bydd angen datblygu ei gapasiti drwy'r amser, yn ogystal â sgiliau a phrofiad arweinyddiaeth aelodau unigol o staff.[1]

Mae gennym gynllun gweithlu effeithiol sy'n cael ei adolygu'n rheolaidd ac sy'n canolbwyntio ar sicrhau bod gennym y gallu a'r sgiliau angenrheidiol.

- Rydym yn deall yr heriau o ran recriwtio staff a'r effaith bosib' ar ddarparu gwasanaethau. Mae gwaith ar y gweill i gynllunio at y Strategaeth Pobl newydd (yn lle'r Strategaeth Datblygu Sefydliadol a'r Gweithlu gyfredol) ac mae'n cynnwys cyflwyno ffrydiau gwaith i liniaru rhag yr heriau hyn.
- Rydym wedi gweithredu i fynd i'r afael â heriau recriwtio a chadw staff, yn cynnwys dull 'Meithrin yn Fewnol' ac adolygu buddion tâl a gwobrwyo.
- Cymorth ychwanegol wedi'i roi i wasanaethau sy'n cael trafferthion recriwtio fel Gofal Cymdeithasol, drwy Strategaeth Recriwtio a Chadw Staff Gofal Cymdeithasol bwrpasol.
- Rydym yn defnyddio gwybodaeth monitro gweithwyr a'n proses cynllunio gweithlu i adolygu effeithiolrwydd a thegwch ein polisïau a'n harferion cyflogaeth, i'n helpu i nodi materion cydraddoldeb allweddol gyda gwasanaethau ac i adolygu a yw ein gweithlu'n adlewyrchu'r gymuned leol. Rydym yn cymryd camau i wella ein prosesau monitro cydraddoldeb er mwyn targedu camau gweithredu'n well i hyrwyddo amrywiaeth yn y gweithlu.
- Adroddwyd ar ganlyniadau ein Harolwg Gweithwyr blynyddol (2022) i'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth a gwasanaethau er mwyn eu hystyried a gweithredu arnynt, i'w cynnwys yn eu prosesau cynllunio gweithlu.

Rydym yn cydnabod yr angen i 'wneud mwy gyda llai' ac rydym yn newid ein trefniadau gwaith i gefnogi hyn.

- Mae ein blaenoriaeth 'Sicrhau Cyngor Modern a Gwydn' yn sicrhau ein bod yn canolbwyntio o hyd ar ein hymrwymiad i 'Ffyrdd Modern o Weithio', ac mae wedi'i chadw fel darpar flaenoriaeth ar gyfer Cynllun y Cyngor 2023–28 sydd ar y gweill.
- Rydym yn parhau i wreiddio ein rhaglen Ffyrdd Modern o Weithio a gweithredu ein Strategaeth TGCh a Digidol – nod y rhain yw newid arferion gwaith trwy ddarparu gwell amgylcheddau gwaith, mabwysiadu technoleg a datrysiadau digidol newydd a gwneud ein gwaith yn fwy cynaliadwy yn y tymor hir.
- Yn ôl Arolwg Gweithwyr 2022, roedd 67% o'r gweithlu'n cytuno neu'n cytuno'n gryf bod gweithio mewn ffordd fodern yn eu helpu i fod yn fwy cynhyrchiol.

- Mae Cefnogwyr Ffyrdd Modern o Weithio wedi'u penodi ar draws adrannau.

Mae gennym fframwaith i sicrhau bod gennym y bobl sydd â'r sgiliau cywir, y cymwysterau priodol a'r meddylfryd priodol ac rydym yn sicrhau bod gan y gweithlu ymwybyddiaeth gref o lywodraethu da a rheolaeth y gyfraith ac ymrwymiad iddynt.

- Strategaeth Datblygu Sefydliadol a'r Gweithlu ar waith i'n cefnogi i ddatblygu diwylliant lle mae gweithwyr ac aelodau etholedig yn teimlo'n rhan, yn cael eu gwerthfawrogi a'u grymuso a bod ganddynt y sgiliau cywir i'w galluogi i ddarparu gwasanaethau effeithlon.
- Mae fframwaith o bolisïau yn bodoli i gefnogi ein disgwyliadau o'n gweithlu – mae hyn yn cynnwys trefniadau cynefino ac Adolygu a Datblygu Perfformiad (PDR), sy'n cynnwys gwerthoedd a chymwyseddau ymddygiadol.
- Cafodd ein trefniadau cynefino eu hadolygu a'u diweddaru'n gynhwysfawr yn 2019–20, ac maent yn cynnwys cyfnod prawf i sicrhau yr eir i'r afael ag unrhyw bryderon cynnar, a'r gofyniad i gwblhau modiwlau hyfforddi gorfodol sy'n canolbwyntio ar gydymffurfio â deddfwriaeth a pholisïau allweddol. Mae gwaith yn parhau i gefnogi ymwybyddiaeth o bolisïau a gweithdrefnau i weithwyr nad ydynt yn gallu cael mynediad yn rhwydd i fodiwlau e-ddysgu.
- Rydym yn cydnabod bod angen i ni barhau â gwaith i sicrhau bod cyfnodau cynefino, sesiynau Adolygu a Datblygu Perfformiad a hyfforddiant yn cael eu defnyddio'n effeithiol, ac i wella adrodd ar y rhain.
- Mae ein cynnig hyfforddiant yn cynnwys cyfleoedd datblygu o lefel mynediad i lefel gradd.
- Rydym wedi dynodi rhaglen o hyfforddiant craidd a modiwlau e-ddysgu llywodraethu allweddol ond deallwn fod angen gwella trefniadau i sicrhau bod yr holl hyfforddiant gorfodol wedi'i gwblhau'n foddhaol ar draws y gweithlu.
- Mae polisïau gweithlu i recriwtio a dethol yn hyrwyddo cydraddoldeb ac amrywiaeth ac yn annog ymgeiswyr o bob cymuned, ac mae hyrwyddo cydraddoldeb ac amrywiaeth yn rhan annatod o'n rhaglen datblygu'r gweithlu.

Rydym wedi ymrwymo i iechyd a lles ein gweithlu.

- Cawsom Asesiad Iechyd Corfforaethol Aur yn 2023 (estyniad o 12 mis i'r statws Aur blaenorol) drwy barhau i gefnogi iechyd a lles y gweithlu, cyfathrebu â staff yn rheolaidd, rhoi arweiniad i reolwyr, hyrwyddo ein Rhaglen Gymorth i Weithwyr – Care First a Chefnogwyr Iechyd Meddwl oll wedi'u gwreiddio mewn gwasanaethau.
- Rydym yn ymroi i fod yn 'Gyflogwr Delfrydol' ac mae ein hymrwymiad i iechyd a lles y gweithlu a'n hymgyrchoedd recriwtio yn 2022/23 yn cefnogi'r dull hwn.
- Roedd Arolwg Gweithwyr 2022 yn dweud bod 72% o'r gweithlu'n fodlon â'u swydd.

- Mae absenoldeb salwch yn cael ei fonitro gan ein Huwch Dîm Arweinyddiaeth a'n pwyllgor craffu drwy adroddiadau monitro'r gweithlu. Mae cyfraddau absenoldeb salwch adrannol yn cael eu hadolygu, gan fynd i'r afael ag unrhyw faterion sy'n codi.
- Mae cyfraddau absenoldeb salwch a effeithiwyd am ddwy flynedd gan Covid-19 bellach wedi sefydlogi, a bydd data a gasglwyd am 2022/23 yn creu llinell sylfaen at y dyfodol.

Yn ein hunanasesiad 2021–22, fe wnaethom roi sgôr felen i'r thema hon, oedd yn golygu ein bod yn dangos perfformiad da a bod gennym fwy o gryfderau na meysydd i'w datblygu. Fe wnaethom nodi'r meysydd canlynol i'w datblygu:

- Gweithio tuag at sicrhau bod y gweithlu'n gynaliadwy; gweithio mewn ffordd fodern a gwydn, gweithio fel un Cyngor, cael sgyrsiau gonest sy'n galluogi.
- Mae ymyriadau amserol a strwythurau cyflog priodol wedi'u sefydlu ar gyfer gwasanaethau lle bo angen i gynorthwyo i recriwtio a dal gafael ar staff.
- Parhau i wella cyfleoedd hyfforddi a datblygu i sicrhau gweithlu medrus a llawn cymhelliant gan gynnwys proses gynefino gadarn. Mae sesiynau Adolygu a Datblygu Perfformiad effeithiol yn cefnogi datblygu gweithlu medrus a llawn cymhelliant.
- Cynllunio gweithlu integredig, ffyrdd modern o weithio ac adolygiadau o swyddfeydd sy'n gweithio'n fwy effeithlon ac sy'n cefnogi'r rhaglen Ffyrdd Modern o Weithio a blaenoriaeth 'Sicrhau Cyngor Modern a Gwydn.'

Cynnydd a wnaed ar feysydd i'w datblygu 2021–22

- Gwnaed cynnydd da ar gyflawni camau'r flaenoriaeth Cyngor Modern a Gwydn i gyflawni canlyniadau y cytunwyd arnynt, a rhoddwyd sgôr 'felen' i'r flaenoriaeth ar ddiwedd cyfnod Cynllun y Cyngor 2020–23 cyfredol, sy'n golygu bod cynnydd da wedi'i wneud, gyda thystiolaeth o welliant wedi'i gweld ar draws sawl mesurydd perfformiad allweddol.
- Cwblhawyd adolygiad o fuddion tâl a gwobrwyo, ac mae camau'n cael eu cyflwyno'n raddol i sicrhau bod strwythurau cyflog priodol yn eu lle.
- Wedi parhau i gyflawni'r cynllun 'Meithrin yn Fewnol' yn llwyddiannus, gyda llawer o ddiddordeb ar gyfer 2023/24.
- Gweithredu Strategaeth Recriwtio a Chadw Staff Gofal Cymdeithasol bwrpasol i liniaru rhag heriau wrth recriwtio gweithwyr gofal cymdeithasol.

Ein hasesiad 2022-23: Melyn (wedi'i gynnal)

Rydym wedi dod i'r casgliad hwn gan fod perfformiad yn dda a bod mwy o gryfderau na meysydd i'w datblygu.

Cryfderau

- Mae cymorth iechyd a lles yn y gweithle yn dda, fel y gwelir ar draws adolygiadau allanol a'n Gwobr Safon Iechyd Gorfforaethol Aur.
- Mae ein rhaglen 'Ffyrdd Modern o Weithio' yn cael ei gwreiddio drwy'r Cyngor cyfan ac yn trawsnewid ein harferion gweithio. Mae cyfran dda o'r gweithlu'n cytuno bod ffyrdd modern o weithio'n cefnogi cydbwysedd da rhwng bywyd a gwaith a chynhyrchiant da yn y gwaith.
- Mae gan y Cyngor adnoddau, polisïau a phrosesau da ar waith i gefnogi safonau ymddygiad uchel.
- Mae Iechyd a Diogelwch yn cael blaenoriaeth ac yn cael ei ymgorffori ar draws y sefydliad fel cyfrifoldeb pawb.
- Nid oes unrhyw faterion sylweddol wedi'u nodi yn yr arolwg gweithwyr.
- Mae gennym berthynas waith dda gydag ein hundebau llafur.
- Strwythur cyflog – mae ymyriadau amserol a strwythurau cyflog priodol wedi'u sefydlu ar gyfer gwasanaethau lle bo angen i gynorthwyo i recriwtio a dal gafael ar staff.
- Strategaeth Datblygu Sefydliadol a'r Gweithlu – yn cynnwys ffrydiau gwaith i liniaru rhag problemau recriwtio a chadw staff mewn rhai gwasanaethau, yn cynnwys Meithrin yn Fewnol, prentisiaethau ac academïau.
- Cynlluniau cefnogi recriwtio a chadw staff pwrpasol ar gyfer gwasanaethau sy'n wynebu heriau recriwtio.

Meysydd i'w datblygu

Newydd

- Gwella recriwtio a chadw staff – yn enwedig yn y gwasanaethau sy'n cael trafferthion recriwtio a chadw staff. (*DLlB)
- Gweithio gyda'n partneriaid ar y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus i nodi lle gall sefydliadau ddefnyddio eu harferion recriwtio i alluogi gweithleoedd amrywiol a llewyrchus (Cynllun Lles y BGC).
- Gwella trefniadau monitro ac adrodd ar gyfer cwblhau hyfforddiant gorfodol ar draws y gweithlu.
- Gwella ein data monitro cydraddoldeb yn y gweithlu a pha mor amserol rydym yn adrodd arno.

Thema: Asedau

Mae llywodraeth leol yn sicrhau bod asedau'n cael eu rheoli'n dda er mwyn sicrhau bod gwasanaethau'n cael eu darparu'n effeithiol a sicrhau gwerth am arian. Mae rheoli asedau yn ganolog i flaenoriaethau llywodraeth leol, a chaiff asedau eu hadolygu'n rheolaidd a gwneir argymhellion ar gyfer gwella. Ystyrir anghenion gwasanaeth y boblogaeth leol heddiw ac yn y dyfodol yn rhan o strategaeth rheoli asedau briodol.[1]

Gwerth asedau'r Cyngor fel yr oedd ar 31 Mawrth 2022 yw £517 miliwn, yn unol â Datganiad Cyfrifon a Archwiliwyd 2021/22 (Nodiadau 20 a 22). Mae'r ffigwr hwn yn ymwneud ag asedau Cronfa'r Cyngor ac mae'n cynnwys tir ac adeiladau, asedau cymunedol, asedau dros ben, asedau sy'n cael eu hadeiladu, asedau sy'n cael eu dal i'w gwerthu ac asedau isadeiledd. Nid yw'n cynnwys anheddau'r Cyngor, asedau treftadaeth na cherbydau, peiriannau a chyfarpar.

Gwerth anheddau'r Cyngor fel yr oedd ar 31 Mawrth 2022 yw £440 miliwn, yn unol â Datganiad Cyfrifon a Archwiliwyd 2021/22 (Nodyn 20).

Y ffigyrau diweddaraf sydd ar gael wedi'u harchwilio.

Am eglurhad ynglŷn â sut y caiff y gwerth hwn ei gyfrif, gweler Atodiad 2 – Rhestr Dermau.

Asedau corfforaethol

Rydym yn cefnogi darparu gwasanaethau drwy sicrhau bod strategaethau rheoli asedau yn cael eu llywio gan anghenion gwasanaethau a gofynion gwasanaethau yn y dyfodol.

- Roedd ein Strategaeth Tir ac Adeiladau Corfforaethol gyfredol (er bod amser wedi dod i ben oherwydd effaith Covid-19) yn pwysleisio pwysigrwydd ac arwyddocâd portffolio eiddo'r Cyngor yn y gweithgareddau mae'n eu cyflawni wrth ddarparu ei wasanaethau. Mae'r Strategaeth yn cael ei hadolygu (gyda chefnogaeth CIPFA), a bydd yn adlewyrchu newidiadau ar ôl y pandemig Covid-19 a gofynion yr agenda ddatgarboneiddio, ac mae i gael ei chymeradwyo yn 2023–24.
- Yn rhan o'n hadolygiad o'n Strategaeth Tir ac Adeiladau Corfforaethol, mae strwythur newydd wedi'i gynnig; Polisi Rheoli Asedau, a Strategaeth Rheoli Asedau a Chynllun Gweithredu i'w ategu. Mae disgwyl i hynny gael ei gytuno a dechrau cael ei weithredu yn hydref 2023/24.
- Bydd y Polisi Rheoli Asedau, y Strategaeth a'r Cynllun Gweithredu newydd yn cyd-fynd â'r Strategaeth Creu Lleoedd a Chynllun newydd y Cyngor 2023–28.
- Mae ein hymagwedd at reoli asedau corfforaethol yn cefnogi ein blaenoriaeth lles 'Sicrhau Cyngor Modern a Gwydn' ac o'r herwydd mae'r Cyngor wedi bod yn ad-drefnu ei asedau am sawl blwyddyn. Mae effaith Covid-19, egwyddorion Ffyrdd Modern o Weithio'r Cyngor a gwelliannau mewn technoleg ddigidol wedi dylanwadu ar y ffordd rydym yn edrych ar ein hasedau. Rydym yn parhau i fod yn ymwybodol o effaith ein hadolygiad o swyddfeydd ar ganol tref Wrecsam ac mae ein hadnewyddiad diweddar o Adeiladau'r Goron wedi darparu cyfleuster modern gyda lle i tua 625 o staff.

- Rydym yn gweithio ar y cyd â chonsortia cenedlaethol ac yn archwilio opsiynau'n rheolaidd i gydweithio â'n partneriaid a/neu rannu asedau. Ystyrir hyn o safbwynt gwella gwasanaeth yn ogystal ag o safbwynt ariannol – er enghraifft, mae Heddlu Gogledd Cymru bellach yn meddiannu rhan o Lyfrgell Wrecsam ac mae'r 'Hwb Lles' yn Adeiladau'r Goron a adnewyddwyd yn ddiweddar yn rhoi cyfle i ni gynnig gwasanaethau integredig gyda'n partneriaid.

Rydym yn cymryd camau i wella ansawdd ein gwybodaeth am asedau a'n cymorth i adrannau adolygu eu cynlluniau rheoli asedau.

- Mae cronfa ddata Rheoli Asedau unigryw'r Cyngor yn cynnwys manylion cynhwysfawr am yr holl asedau tir ac eiddo mae'r Cyngor yn eu rheoli ac mae'n galluogi'r Cyngor i reoli perfformiad y portffolio Asedau, sylwi ar dueddiadau a gweld unrhyw eiddo sy'n tanberfformio.
- Mae pob adran yn llunio cynllun rheoli asedau gwasanaeth, sy'n nodi angen y gwasanaeth am ei asedau ac sy'n ganlyniad her fewnol ac adolygiad o opsiynau amgen ar gyfer defnyddio asedau a darparu gwasanaeth o fewn ein fframwaith cyllidebol llym.
- ▪Mae meddalwedd rheoli asedau newydd ar waith, sy'n cynnig dull integredig a rhagweithiol ac yn ategu prosesau caffael a gwaredu penodol ac yn hwyluso adrodd.
- Bydd trefniadau llywodraethu newydd o fewn y Polisi a Strategaeth Rheoli Asedau'n sicrhau ein bod yn adolygu ac yn adrodd ar weithrediadau, perfformiad a defnydd o asedau'n rheolaidd i sicrhau eu bod yn parhau i fod yn effeithiol, gan gynnwys cefnogi dull cyson ar draws pob adran.

Rydym yn cydnabod yr angen i gael y gwerth gorau am arian ac i weithio tuag at wella cynaliadwyedd hirdymor a lleihau'r defnydd o ynni.

- Mae'r gwerth gorau a'r defnydd gorau o adnoddau'n cael ei gefnogi gan reolau caffael a systemau rheoli newydd, yn cynnwys rheoli llogi a chamau gweithredu ar ôl-ddyledion rhent.
- Rydym wedi gweithredu ar gynaliadwyedd datblygiadau newydd, fel wrth adnewyddu Adeiladu'r Goron yng nghanol y ddinas, a gyhoeddwyd yn enillydd gwobr 'Ystadau Cymru' Llywodraeth Cymru yn benodol o am gynaliadwyedd amgylcheddol, yn ogystal â derbyn gwobr y 'Prif Enillydd'.
- Mae gennym fframweithiau contract ar waith sy'n cynnwys mecanweithiau i adolygu prisiau gan ddefnyddio mynegeion a gydnabyddir yn genedlaethol – fodd bynnag mae'r cynnydd sydyn diweddar mewn deunyddiau adeiladu wedi golygu bod rhai contractwyr wedi gadael y fframweithiau. Mae addasiadau pris bellach yn cael eu hystyried ar amlder byrrach i helpu i liniaru'r risgiau hyn i'r gadwyn gyflenwi.
- Rydym yn cydnabod yr angen i ystyried adnoddau ariannol a diriaethol o ran gwerth am arian a'r defnydd gorau o adnoddau a hefyd ystyried ymrwymiad y Cyngor i gyfrannu at yr agenda ddatgarboneiddio genedlaethol (mae adeiladau'n un o'r pedair thema allweddol yng Nghynllun Datgarboneiddio'r Cyngor) ym mhob penderfyniad a strategaeth ac mae wedi'i gynnwys yn y Polisi a'r Strategaeth Rheoli Asedau drafft.

Mae ein rheolaethau llywodraethu'n dda, ond rydym yn cydnabod bod cyfleoedd i wella eglurder ynghylch ein penderfyniadau.

- Mae penderfyniadau am asedau yn aml yn ddadleuol ac mae risg i enw da'r Cyngor os nad yw ein prosesau'n glir ac yn ddealladwy i aelodau etholedig, y cyhoedd a'n budd-ddeiliaid. Mae'r Polisi a'r Strategaeth drafft yn cynnwys adran ar brosesau gwneud penderfyniadau ac ymgynghori, a bydd trefniadau llywodraethu newydd yn sicrhau ein bod yn adolygu ac yn adrodd ar weithrediadau, perfformiad a defnydd o asedau'n rheolaidd i sicrhau eu bod yn parhau i fod yn effeithiol, gan gynnwys cefnogi dull cyson ar draws pob adran. Bydd ein hadroddiad blynyddol i'r Bwrdd Gweithredol yn cyd-fynd â'r Strategaeth newydd.

Stoc tai

Rydym yn cefnogi darparu gwasanaethau drwy sicrhau bod strategaethau rheoli asedau'n cael eu llywio gan anghenion gwasanaethau a gofynion gwasanaethau yn y dyfodol.

- Mae rheolaeth effeithiol o'n stoc tai yn cefnogi blaenoriaeth lles 'Sicrhau Bod Pawb yn Ddiogel' y Cyngor i sicrhau bod pobl, yn enwedig y rhai mwyaf agored i niwed, yn cael mynediad at y tai cywir.
- Rydym yn gweithio gyda phartneriaid i gynyddu ein stoc tai gyda rhaglenni adeiladu a phrynu parhaus.
- Mae Strategaeth Tai Lleol 2018–23 yn pennu'r blaenoriaethau a'r camau gweithredu ar gyfer ein gwasanaethau tai ac mae wedi'i llywio gan yr Asesiad o'r Farchnad Dai Leol, sy'n dynodi anghenion lleol o ran tai. Mae'r Strategaeth yn cael ei hadolygu ar hyn o bryd a bydd yn adlewyrchu newidiadau i ddeddfwriaeth, anghenion tai, cefnogaeth i wasanaethau a blaenoriaethau'r Cyngor.
- Mae ein Polisi Dyraniadau Tai'n sicrhau bod llety'n cael ei ddarparu i ddiwallu anghenion tai pob grŵp mewn cymunedau lleol ac rydym yn casglu data monitro cydraddoldeb i gefnogi hyn.
- Mae Cynllun Busnes y Cyfrif Refeniw Tai (CRT) yn cydnabod bod deiliaid contract Wrecsam yn fudd-ddeiliaid allweddol ac yn chwarae rhan flaenllaw wrth lywio a llunio elfennau allweddol o'r rhaglen buddsoddi cyfalaf, ac rydym yn cefnogi cyfranogiad deiliaid contractau i hwyluso hyn.
- Rydym wedi cydymffurfio â Safon Ansawdd Tai Cymru (SATC) 1 ac mae cynnal y safon hon bellach wedi'i sefydlu.
- Rydym yn disgwyl am fersiwn terfynol SATC2 gan Lywodraethu Cymru, a fydd yn llywio gofynion gwasanaeth y dyfodol ac yn rheoli buddsoddi yn y dyfodol. Datgarboneiddio fydd y ffocws wrth symud ymlaen, gyda'r gwaith yn debygol o ddechrau ym mis Ebrill 2023.

Rydym yn cymryd camau i wella ansawdd ein gwybodaeth am asedau a'n prosesau cynllunio.

- Mae gwaith ailstrwythuro ein gwasanaeth tai ar y gweill, i fabwysiadu dull strategol mwy integredig ar draws y timau buddsoddi a chynnal a chadw ar gyfer y dyfodol. Bydd alinio ein buddsoddiadau cyfalaf ac atgyweiriadau tai yn cefnogi datblygu a darparu ystod eang o raglenni, gan gynnwys lleihau carbon ac ynni, atgyweiriadau, gwaith wedi'i gynllunio, eiddo gwag a gwasanaethau eiddo a buddsoddi. Mae strwythur yr uwch dîm rheoli wedi'i sefydlu ac mae recriwtio ar y gweill.
- Mae ein meddalwedd rheoli asedau'n cefnogi cyflawni rhaglenni yn y dyfodol, a chynlluniau ar gyfer ein rhaglen fuddsoddi barhaus. Gan gynnig dull integredig, hyblyg a hwylus i'w ddefnyddio i'n swyddogion a'n deiliaid contract, mae'n cael ei ddefnyddio i gynllunio busnes, cynhyrchu rhaglenni gwaith yn y dyfodol a chyfrifo costau cysylltiedig.

Rydym yn cydnabod yr angen i gael y gwerth gorau am arian ac i weithio tuag at wella cynaliadwyedd hirdymor a lleihau'r defnydd o ynni.

- Rydym yn rheoli'r Cyfrif Refeniw Tai'n effeithiol i sicrhau ein bod yn casglu cymaint o incwm ag sydd ar gael i wella ein stoc.
- Ein nod yw gwneud y defnydd gorau o'r stoc dai drwy ddyrannu eiddo anghenion cyffredinol i ymgeiswyr y mae maint eu haelwyd yn cyfateb orau i faint yr eiddo.
- Mae ymarferion caffael yn cael eu gwneud yn rheolaidd. Mae swyddogion Tai'n gweithio'n agos gyda swyddogion Caffael Corfforaethol ar dendro a diweddaru contractau i sicrhau'r gwerth gorau. Mae dogfennau contractau'n cael eu hadolygu a'u diweddaru yn unol â hynny i geisio cael y gwerth gorau ac i wneud gwelliannau gwasanaeth.
- Mae rhaglen SATC wedi'i defnyddio i gefnogi gwerth cymdeithasol/buddion cymunedol a defnyddir ein contractau i hyrwyddo lles cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol mewn cymunedau.
- Mae ein Cynllun Datgarboneiddio'n cynnwys camau gweithredu ar gyfer y Gwasanaeth Tai mewn perthynas â'r stoc dai a bydd angen i'n Cynllun Busnes Tai yn y dyfodol adlewyrchu SATC2.
- Gwnaed cynnydd cadarnhaol ar leihau defnydd o ynni, a sawl adeilad peilot y gweithiwyd arnynt yn rhan o Raglen Ôl-osod Llywodraeth Cymru â Thystysgrif Perfformiad Ynni â sgôr A, sy'n golygu sgôr ynni'r Weithdrefn Asesu Safonol rhwng 92 a 100. Mae cynnydd cadarnhaol yn parhau i gael ei wneud hyd yma. Mae gan ein stoc dai sgôr ynni gyfartalog o 72.

Rydym yn adrodd yn rheolaidd ar ba mor dda rydym yn rheoli'r stoc tai a'r cyllid cysylltiedig.

- Mae ein hymdriniaeth ar gyfer ein harolwg o gyflwr y stoc yn cael ei adolygu, a bydd hyn yn sicrhau bod gwybodaeth am asedau sy'n llywio ein prosesau adrodd yn gyfredol a chyflawn.
- Mae chwyddiant a chostau uwch wedi effeithio ar ein CRT ac rydym yn cydnabod bod angen cynnal darpariaeth gwasanaeth o safon drwy'r cyfnod ariannol heriol hwn.

- Rydym yn adrodd i Bwyllgor Craffu Cartrefi a'r Amgylchedd y Cyngor yn ôl yr angen, ac yn cyflwyno datganiadau chwarterol a blynyddol i Lywodraeth Cymru.
- Rydym yn paratoi adroddiadau perfformiad cynhwysfawr yn chwarterol ar gyfer y Bartneriaeth Tenantiaid – rhent (refeniw ac ôl-ddyledion); rheoli prydlesau ac unedau gwag, diweddariadau ar y stoc dai; gwaith atgyweirio a chynnal a chadw sydd wedi'i gynllunio; rheoli tenantiaethau a'u cynnal; a chydymffurfiaeth statudol â gwasanaethu nwy.
- Mae gweithredu Deddf Rhentu Cartrefi (Cymru) 2016 ym mis Rhagfyr 2022 wedi gwneud newidiadau sylweddol i drefn rheoli stoc dai a chontractau tai'r Cyngor. Mae'r newidiadau hyn wedi'u cyflwyno'n llwyddiannus gan wasanaethau tai'r Cyngor.

Rydym yn cynnwys ein budd-ddeiliaid a deiliaid contractau wrth ddylunio ein gwasanaethau ac yn ceisio adborth yn rheolaidd i wella ein gwasanaethau.

- Rydym yn cyflogi Swyddog Cyfranogiad Deiliaid Contract pwrpasol sy'n hyrwyddo ac yn annog cyfranogiad ar draws ystod o fentrau – Partneriaeth Tenantiaid, Fforymau Tenantiaid, Cymdeithasau Tenantiaid a Phreswylwyr, Grwpiau Gwella Gwasanaeth, arolygon a holiaduron, digwyddiadau tenantiaid blynyddol.
- Rydym yn mynd ati i ystyried ffyrdd o sicrhau bod cynrychiolaeth ar draws demograffeg tenantiaid cwbl amrywiol ac yn ymgynghori ar bob newid arfaethedig i bolisïau sy'n effeithio ar reolaeth cartrefi deiliaid contract.
- Rydym yn cynnal arolygon o ddeiliaid contract a phreswylwyr ddwywaith y flwyddyn fel sy'n ofynnol gan Lywodraeth Cymru a byddwn yn ailgyflwyno arolygon 'deiliaid contract newydd'.
- Mae gwaith sylweddol wedi'i wneud i leihau nifer yr unedau eiddo gwag ac rydym wedi gweithio ochr yn ochr â deiliaid contract i ddatblygu nifer o fentrau a gyfrannodd at leihau ôl-ddyledion, gan gynnwys diwygiadau i'r cynnwys a'r broses ar gyfer cyfathrebu, cyflwyno ymyriadau cyn mynd i'r llys a gwaith rhagweithiol gan Swyddogion Cynhwysiant Ariannol a Swyddogion Ystadau.

Yn ein hunanasesiad ar gyfer 2021–22, fe wnaethom roi sgôr oren i'r thema hon, oedd yn golygu ein bod wedi dangos perfformiad boddhaol, ond y gallai fod angen buddsoddi a mwy o gapasiti mewn nifer o feysydd allweddol. Fe wnaethom nodi'r meysydd canlynol i'w datblygu:

Corfforaethol

- Gwella rheolaeth strategol ac adrodd ar sut rydym yn rheoli ein hasedau corfforaethol.
- Gwella cysondeb y dull o reoli asedau corfforaethol ar draws adrannau a gwasanaethau.
- Sicrhau bod ein dull o reoli ein hasedau corfforaethol yn mynd i'r afael â'n ffyrdd o weithio yn y dyfodol a'n gofynion gwasanaeth ac yn bodloni gofynion ein hymrwymiadau datgarboneiddio ac yn adlewyrchu hyn yn ein Strategaeth Tir ac Adeiladau Corfforaethol.

Cyfrif Refeniw Tai

- Sicrhau bod rheolaeth gywir ar asedau'r CRT yn llywio cynllunio busnes a rheolaeth ariannol effeithiol.
- Rheoli'r CRT yn effeithiol i wneud y mwyaf o incwm a darparu gwerth am arian a gwella rheolaeth a chydymffurfiaeth â chontractau.
- Sicrhau bod strwythur y Gwasanaeth Tai yn cefnogi agwedd strategol ar draws timau buddsoddi a chynnal a chadw.

Cynnydd a wnaed ar feysydd i'w datblygu 2021–22

Corfforaethol

- Mae'r Polisi a'r Strategaeth Rheoli Asedau'n cael eu hadolygu gan CIPFA a byddant yn cael eu cyflwyno i'n Bwrdd Gweithredol i'w cymeradwyo yn chwarter 2 2023/24. Byddant yn adlewyrchu ein hymrwymiadau datgarboneiddio ac yn gosod safonau arfer orau ar gyfer y Grŵp Gwella Rheoli Asedau.
- Mae'r system TG Rheoli Asedau Corfforaethol newydd wrthi'n cael ei gweithredu.
- Mae Adroddiad Blynyddol newydd yn cael ei ddatblygu i gyd-fynd â'n Strategaeth Rheoli Asedau a bydd yn cael ei chyflwyno i'r Bwrdd Gweithredol.

Cyfrif Refeniw Tai

- Rydym wedi dechrau adolygiad ein harolwg o gyflwr stoc y CRT a bydd yr arolwg newydd yn rhoi ystyriaeth i ddatgarboneiddio a SATC 2023.
- Mae hyfforddiant rheoli contractau a chydymffurfiaeth i reolwyr a swyddogion perthnasol wedi'i drefnu at haf 2023/24.
- Mae gweithio gyda Llywodraeth Cymru ac awdurdodau lleol eraill i gasglu cymaint â phosib' o gyllid grant wedi arwain at lwfans dros dro gan Lywodraeth Cymru fel cyllid ôl-osod am 3 blynedd (2022/23 tan 2024/25).
- Rydym wedi ailstrwythuro tîm y Gwasanaeth Tai i gefnogi dull strategol ar draws timau buddsoddi a chynnal a chadw.

Ein hasesiad 2022-23: Oren (wedi'i gynnal)

Rydym wedi dod i'r casgliad hwn gan fod perfformiad yn foddhaol, ond efallai y bydd angen buddsoddi a mwy o gapasiti mewn nifer o feysydd allweddol.

Cryfderau

CORFFORAETHOL

- Adolygiad o'r Polisi Rheoli Asedau ar y gweill gyda chefnogaeth CIPFA.
- Adolygiad strwythur timau a'r strwythur rheolwyr ar y gweill.
- Adolygiad Swyddfeydd yn parhau i gael ei gwblhau.
- Cynnydd yn cael ei wneud ar waith cyfalaf mewn ysgolion.
- Cynlluniau prosiect yn eu lle ar gyfer asedau allweddol.
- Gwaith rheoli cyfleusterau'n parhau i gydymffurfio'n statudol.

Cyfrif Refeniw Tai

- Mae ein gwasanaethau'n gweithredu yn ôl anghenion gwasanaeth ac yn cael eu cefnogi gan gynlluniau busnes, polisïau dyrannu a rheolaeth effeithiol o'r CRT.
- Parhau i fuddsoddi yn y stoc a chyflawni datblygiadau newydd (yn cynnwys adnewyddu'r stoc tai gwarchod) i gynyddu capasiti'r stoc dai gan gydnabod pwysau ynghlwm â chostau cynyddol adeiladu a chontractwyr.
- Lleihau niferoedd yr unedau gwag a chynnal safon dda o lety a gwaith allanol yn canolbwyntio ar leihau defnydd o ynni.
- Mae gwaith cynhwysiant ariannol i helpu deiliaid contract i gael cymaint â phosib' o incwm, a gweithio i gefnogi pobl i gynnal eu tenantiaethau ac atal digartrefedd yn lleihau ôl-ddyledion. Gweithio'n effeithiol tuag at sefyllfa lle nad oes angen i neb gysgu ar y stryd.
- Gweithredu Deddf Rhentu Cartrefi (Cymru) 2016 ym mis Rhagfyr 2022.
- Rheoli ein hasedau yn ôl anghenion gwasanaeth – gwasanaeth cwsmeriaid da (yn cynnwys mynediad y tu hwnt i oriau swyddfa) a chyfathrebu'n ddigidol yn rhagweithiol.

Meysydd i'w datblygu

CORFFORAETHOL

Wedi'i gario drosodd

- Cymeradwyo Polisi, Strategaeth a Chynllun Gweithredu Rheoli Asedau newydd.
- Sefydlu Grŵp Gweithredu Rheoli Asedau i gefnogi dull cyson o reoli asedau ar draws adrannau.

Newydd

- Gweithredu'r Cynllun Rheoli Asedau drwy wneud penderfyniadau effeithlon ac effeithiol ar asedau sydd â chysylltiad amlwg â blaenoriaethau'r Cyngor sydd wedi'u nodi yn y Polisi Rheoli Asedau.
- Sicrhau bod gwybodaeth am asedau'n gyfredol ac yn gyflawn drwy gwblhau'r diweddariad i'r feddalwedd rheoli asedau newydd (Techforge).

Cyfrif Refeniw Tai

Wedi'i gario drosodd

- Sicrhau bod rheoli asedau'n gywir yn llywio cynllunio busnes a rheolaeth ariannol effeithiol drwy gaffael System Rheoli Tai newydd ac adolygu dull yr arolwg o gyflwr y stoc.

Newydd

- Gwella rheolaeth o gontractau. *(DLlB)
- Gweithio gyda deiliaid contract i gefnogi gwaith datgarboneiddio.
- Gwella profiad deiliaid contract (Atgyweirio Tai) a lleihau'r rhestr o waith atgyweirio ymatebol sydd i'w wneud.
- Sicrhau mwy o gyfranogiad gan ddeiliaid contract.
- Paratoi at gaffael System Rheoli Tai newydd.
- Sicrhau darpariaeth gwasanaeth o safon drwy gydol cyfnod ariannol anodd.

Thema: Caffael

Caffael effeithiol sy'n seiliedig ar gomisiynu, sy'n gwella cynhyrchiant ac effeithlonrwydd er mwyn sicrhau canlyniadau gwell i bobl leol. Mae'r broses gaffael yn gynaliadwy o ran diwallu anghenion pobl leol mewn ffordd sy'n sicrhau gwerth am arian ac yn creu buddion i bobl leol, yr economi leol a'r sefydliad wrth leihau difrod i'r amgylchedd. [1]

Mae arfarniadau o opsiynau a gwneud penderfyniadau yn seiliedig ar ddadansoddi a chyngor ac mae tystiolaeth o resymu a phenderfyniadau clir.

- Mae'r tîm caffael yn dilyn cylch comisiynu llawn, yn unol â'r Strategaeth Comisiynu a Chaffael gyfredol a'r Strategaeth Comisiynu, Caffael a Rheoli Contractau. Mae safonau arfer da a chyngor ar gael i wasanaethau ac rydym ni gweithio'n agos gyda Phrif Swyddogion a rheolwyr i gefnogi caffael llwyddiannus.
- Mae paratoadau ar y gweill at y Diwygiadau Caffael a fydd yn mynnu bod mwy o dryloywder ar waith caffael gwerth dros £25,000, sy'n cynnwys gweithredu prosesau, gweithdrefnau a gofynion adrodd newydd. Rydym yn cael ein cyfrif yn Awdurdod Arweiniol i baratoi atynt gan Lywodraeth Cymru (LlC), sydd wedi'i brofi drwy'r berthynas bresennol a'r trafodaethau gyda chynrychiolwyr LlC.
- Mae gan bob prosiect caffael gofrestr risg gyfatebol, ac mae risgiau priodol yn cael eu cynnwys yng nghofrestrau risg adrannau.

Mae gennym dîm canolog, profiadol, ac rydym wedi datrys problemau capasiti.

- Mae'r tîm caffael yn uned ganolog sy'n golygu ein bod yn gallu gweithio ar y cyd o fewn adrannau wrth gynnal trosolwg o gomisiynu a chaffael ar draws yr awdurdod a chanfod cyfleoedd i wneud y mwyaf o gyllidebau ac arbenigedd.
- Rydym yn gweithio gydag adrannau i gynllunio eu gofynion caffael er mwyn helpu i sicrhau bod gennym y capasiti i'w cefnogi yn ôl yr angen ac mae rheolwyr categorïau'n gweithio gydag adrannau ar brosiectau caffael.
- Rydym wedi gweld bod cyfle i weithio'n agosach gyda chydweithwyr Cyllid i sicrhau bod datblygiadau caffael yn cael eu hadlewyrchu mewn cynllunio ariannol.
- Wedi gwella capasiti'r Tîm Caffael i gefnogi prosesau a phrosiectau caffael y Cyngor drwy weithredu i fynd i'r afael â swyddi gwag sy'n anodd eu llenwi: pob swydd bron yn llawn ar ddiwedd 2022–23 ar ôl trosiant staff uchel – bron i 70% o fewn y 2 flynedd ddiwethaf – o ganlyniad i drosiant staff oherwydd amodau cystadleuol y farchnad. Rydym yn gweithio ar y cyd ac mewn partneriaeth â chydweithwyr a budd-ddeiliaid.
- Mae gan ein tîm berthnasoedd rhwydweithio rhanbarthol a chenedlaethol effeithiol sy'n cefnogi dealltwriaeth dda o farchnadoedd.
- Rydym yn gweithio mewn partneriaeth ar draws Gogledd Cymru ac mae gennym brofiad o

gymryd y rôl caffael arweiniol ar brosiectau partneriaeth. Mae ein contract safonol yn cael ei ddefnyddio ar hyd a lled Cymru.

- Mae gweithdai hyfforddiant wedi'u cynnal gyda'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth a thros 70 o swyddogion i baratoi at y Diwygiadau Caffael sydd i ddod, a mwy ar y gweill at hydref 2023.
- Rydym yn cynnwys y cyhoedd a'n budd-ddeiliaid wrth wneud penderfyniadau a chael adborth, a chaiff hyn ei atgyfnerthu fel rhan o'r Diwygiadau Caffael.
- Mae ein Strategaeth Comisiynu a Chaffael gyfredol a'r Strategaeth Comisiynu, Caffael a Rheoli Contractau yn cynnwys ymrwymiad i ystyried cydraddoldeb yn ein penderfyniadau comisiynu a chaffael ac mae hyn wedi'i gynnwys yn ein dogfennau tendro a'n contractau.

Rydym wedi cymryd camau i wneud y mwyaf o 'werth cymdeithasol' ein caffael.

- Mae ein Strategaeth Comisiynu a Chaffael yn nodi gwerth cymdeithasol fel blaenoriaeth allweddol, ac yn diffinio'n glir bod hyn yn Wrecsam yn golygu cyfrannu at ddatgarboneiddio a darparu budd cymunedol diffiniedig. (Budd cymunedol yw darparu rhywbeth mewn nwyddau ar gyfer y gymuned, taliad ariannol tuag at angen cymunedol, neu gynhyrchion a gwasanaethau i helpu cymuned benodol yn y Fwrdeistref Sirol.)

Yn ein hunanasesiad 2021–22, fe wnaethom roi sgôr felen i'r thema hon, oedd yn golygu ein bod yn dangos perfformiad da a bod gennym fwy o gryfderau na meysydd i'w datblygu. Fe wnaethom nodi'r meysydd canlynol i'w datblygu:

- Sicrhau cydymffurfiaeth â Diwygiadau Caffael a'r Fframwaith Cyffredin ar gyfer Caffael Cyhoeddus a'u cyflawni.
- Gwella recriwtio a chadw staff y tîm Caffael yn erbyn cefndir o farchnad gyflogaeth gystadleuol.
- Blaenoriaethu lleihau allyriadau carbon a statws di-allyriadau drwy gaffael cyfrifol a chynaliadwy i gyflawni ein huchelgais ar gyfer sector cyhoeddus di-garbon yng Nghymru erbyn 2030.
- Cyfrannu at well rheolaeth ariannol a chynllunio cyllidebol gyda gwell integreiddio rhwng gwasanaethau cyllid a chaffael.
- Gwreiddio prosesau rheoli contractau effeithiol ar draws y sefydliad.

Cynnydd a wnaed ar feysydd i'w datblygu 2021–22

- Er bod oedi wedi bod ar gyflwyno Diwygiadau Caffael, mae gwaith paratoi a chynllunio ar y blaen o ran cyflwyno prosesau a gweithdrefnau newydd.
- Gwelliant i recriwtio a chadw staff, a'r tîm bron yn llawn.
- Mae gwaith wedi parhau o ran yr agenda Sero Net 2030 drwy'r Uned Comisiynu, Caffael a Rheoli Contractau, wedi'i gefnogi gan y diwygiadau caffael.

Ein hasesiad 2022-23: Melyn (wedi'i gynnal)

Rydym wedi dod i'r casgliad hwn gan fod perfformiad yn dda a bod mwy o gryfderau na meysydd i'w datblygu.

Cryfderau

- Cryfhau prosesau cymeradwyo o ran gwneud penderfyniadau caffael o fewn y 12 mis diwethaf.
- Rheoli newidiadau i'r gweithlu'n dda ac wedi sicrhau tîm sydd bron yn llawn ar ddiwedd 2022–23 drwy recriwtio a chadw staff.
- Mae prosesau 'Prynu i Dalu' yn gweithio'n dda – sicrhau bod gwariant posib' oddi ar y contract yn cael ei fonitro ac yn destun adolygiad caffael lle bo'n briodol.
- Parhau i ddatblygu dull o gyflwyno gwerth cymdeithasol gyda phartneriaid gan gynnwys Prifysgol Manceinion.
- Gwaith ymgysylltu cadarnhaol gan adrannau i baratoi at a mabwysiadu newid ar gyfer y diwygiadau caffael.

Meysydd i'w datblygu

Newydd

- Gwella rheolaeth o gontractau ar lefelau corfforaethol a gweithredol.
- Rheoli contractau (Fframwaith Llywodraethu Iechyd a Diogelwch) (*DLIB)
- Parhau i baratoi at weithredu'r Diwygiadau Caffael.
- Adolygu strwythurau rheoli contractau.

ATODIAD 1:

Ffynonellau tystiolaeth allweddol

Roedd yr adolygiad i lywio'r adroddiad yn ystyried sylfaen dystiolaeth eang, wedi'i harwain gan 'Canllawiau Statudol: Perfformiad a Llywodraethu Awdurdodau Lleol' Llywodraeth Cymru. Roedd hyn yn cynnwys, ond nid yn gyfyngedig i:

- Adroddiadau a gynhyrchwyd gan y Cyngor mewn ymateb i ofynion statudol;
- Tystiolaeth, adroddiadau a chyngor gan amrywiaeth o gyrff arolygu a rheoleiddio;
- Adolygu strategaethau, polisïau a gweithdrefnau amrywiol y Cyngor;
- Adroddiadau i wahanol bwyllgorau'r Cyngor, gan gynnwys y Cyngor, y Bwrdd Gweithredol, pwyllgorau craffu a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio;
- Adroddiadau archwilio mewnol a hunanwerthusiadau a gynhaliwyd gan y Cyngor a gwasanaethau unigol;
- Canmoliaeth, cwynion ac adborth arall o brosesau ymgysylltu â phobl leol a budd-ddeiliaid; ac
- Arolygon gweithlu ac allbynnau o brosesau ymgysylltu eraill gyda'r gweithlu a'r Undebau Llafur cydnabyddedig.

Mae rhai o'r dogfennau cyhoeddedig allweddol a adolygwyd gennym, gyda dolenni gwe, wedi'u nodi isod:

Cyfansoddiad Cyngor Wrecsam

Cynllun y Cyngor (2020–23) ac Adroddiad Perfformiad Blynyddol Cynllun y Cyngor (2022–23)

Datganiad Llywodraethu Blynyddol (2022–23)

Monitro'r Gyllideb – Chwefror 2023

Adroddiad Archwilio Mewnol Cryno 2022/23

Crynodeb o adroddiadau arolygiaethau allanol 2022

Llythyr Blynyddol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru 2022

Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru: Caffael Llesiant yng Nghymru 2021

Crynodeb Archwilio Blynyddol Archwilio Cymru 2022

Diweddariad ar Gynnydd Datgarboneiddio Archwilio Cymru 2023

Adolygiad o Ymgysylltu â'r Cyhoedd Archwilio Cymru 2022

Trefniadau ar gyfer rhannu gwybodaeth agored trwy bwyllgorau Archwilio Cymru 2022

Trefniadau ar gyfer ymateb i Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) Archwilio Cymru 2021–2022

Adolygiad Ysgogi Gwelliant Parhaus Archwilio Cymru 2021

Asesiad Cynaliadwyedd Ariannol Cyngor Wrecsam 2021 Archwilio Cymru

Adolygiad Llamu Ymlaen 2022 Archwilio Cymru

Adolygiad o Ymgysylltu â'r Cyhoedd Archwilio Cymru 2022

Ymweliad Monitro Estyn (Tachwedd 2021)

Adroddiad Arolygiaeth Gofal Cymru o arolygiad gwerthuso perfformiad: gwasanaethau oedolion a phlant Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam 2022

Cynllun Busnes Tai 2022

ATODIAD 2:

Rhestr Dermau

Datganiad Llywodraethu Blynyddol

Pwrpas y Datganiad Llywodraethu Blynyddol (AGS) yw disgrifio i ba raddau mae'r Cyngor wedi cydymffurfio â'i God Llywodraethu. Mae'n disgrifio sut mae effeithiolrwydd y trefniadau llywodraethu wedi'u monitro a'u gwerthuso yn ystod y flwyddyn ac yn nodi meysydd i'w gwella yn y flwyddyn i ddod.

Mae'n ofynnol cyhoeddi'r DLlB fel rhan o'n Datganiad Cyfrifon Blynyddol.

Prisio Asedau – manylion ychwanegol

Asedau Cronfa'r Cyngor – Mae asedau sydd wedi'u cynnwys yn y Fantolen ar eu gwerth presennol yn cael eu hailbrisio'n ddigon rheolaidd i sicrhau nad yw eu swm cario'n sylweddol wahanol i'w gwerth presennol ar ddiwedd y flwyddyn, ond fel isafswm bob pum mlynedd.

Mae asedau yn cael eu cario yn y Fantolen gan ddefnyddio'r seiliau mesur canlynol:

- asedau isadeiledd – cost hanesyddol ddibrisiedig
- asedau sy'n cael eu hadeiladu – cost hanesyddol
- swyddfeydd y Cyngor – gwerth presennol, wedi'i bennu fel y swm a fyddai'n cael ei dalu am yr ased yn ei ddefnydd presennol (gwerth defnydd presennol), ac eithrio rhai swyddfeydd sydd wedi'u lleoli'n agos at eiddo tai'r Cyngor, lle nad oes marchnad ar gyfer swyddfeydd, ac sy'n cael eu mesur ar gost amnewid ddibrisiedig (adeiladu ar unwaith) fel amcangyfrif o'r gwerth presennol
- adeiladau ysgolion – gwerth presennol, oherwydd eu natur arbenigol, wedi'i fesur ar gost amnewid ddibrisiedig sy'n cael ei defnyddio fel amcangyfrif o werth presennol
- asedau dros ben – y sail mesur gwerth presennol yw gwerth teg, wedi'i amcangyfrif ar y defnydd uchaf a gorau o safbwynt y farchnad
- pob ased arall – gwerth presennol, a bennir fel y swm a delir am yr ased yn ei ddefnydd presennol (gwerth defnydd presennol – EUV).

Gwerth anheddau'r Cyngor fel yr oedd ar 31 Mawrth 2022 yw £440 miliwn, yn unol â Datganiad Cyfrifon a Archwiliwyd 2021/22 (Nodyn 20). *Y ffigyrau diweddaraf sydd ar gael wedi'u harchwilio.

- Caiff anheddau'r Cyngor eu cario yn y Fantolen yn seiliedig ar werth presennol, wedi ei bennu gan ddefnyddio sail gwerth defnydd presennol ar gyfer tai cymdeithasol (EUV-SH)

Archwilio Cymru

Archwilio Cymru yw'r nod masnach ar gyfer dau endid cyfreithiol: Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru.

Mae gan y naill a'r llall ei bwerau a'i ddyletswyddau penodol ei hun:

- Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn archwilio ac yn adrodd am gyrff cyhoeddus Cymru.
- Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn darparu staff ac adnoddau eraill ar gyfer gwaith yr Archwilydd Cyffredinol, ac yn monitro a chynghori'r Archwilydd Cyffredinol.

Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) / Cymdeithas Prif Weithredwyr ac Uwch-reolwyr yr Awdurdodau Lleol (SOLACE)

Mae Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth yn gorff rhyngwladol wedi ei leoli yn y DU ar gyfer cyfrifwyr er mwyn gosod safonau.

Cymdeithas Prif Weithredwyr ac Uwch-reolwyr yr Awdurdodau Lleol yw'r prif rwydwaith aelodau ar gyfer gweithwyr proffesiynol llywodraeth leol a'r sector cyhoeddus yn y DU.

Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC)

Arolygiaeth Gofal Cymru yw'r rheoleiddiwr annibynnol ar gyfer gofal cymdeithasol a gofal plant yng Nghymru.

Strategaeth Gomisiynu a Chaffael

Trefniadau'r Cyngor ynglŷn â'r ffordd y mae'n ymgymryd â gweithgareddau comisiynu, caffael a rheoli contractau.

Cyfansoddiad

Mae'r Cyfansoddiad yn nodi sut mae'r Cyngor yn gweithredu, sut y mae penderfyniadau'n cael eu gwneud, a'r gweithdrefnau y mae'n eu dilyn i sicrhau ei fod yn effeithlon, yn dryloyw ac yn atebol i bobl leol. Mae iddo 22 o adrannau, sy'n cynnwys adrannau ynglŷn â'r rheolau, protocolau a chodau ymarfer mae Cynghorwyr a gweithwyr yn ei dilyn wrth wneud eu gwaith.

Strategaeth Tir ac Adeiladau Corfforaethol

Mae strategaeth y Cyngor yn nodi pwysigrwydd ac arwyddocâd portffolio eiddo'r Cyngor yn y gweithgareddau y mae'n eu gwneud, ac yn ceisio herio a chyfiawnhau pam y cedwir asedau, gan edrych ar ddewisiadau amgen ar gyfer defnyddio asedau a darparu gwasanaethau o fewn ein fframwaith cyllidebol cyfyng.

Y Cyngor

Pob un o'r 56 Aelod Etholedig. Mae'n cymeradwyo Cynllun y Cyngor ac yn cytuno ar y Cyfansoddiad, fframwaith polisi a fframwaith ariannol.

Cynllun y Cyngor

Mae Cynllun y Cyngor yn ddogfen allweddol, y cytunwyd arni gan y Cyngor, sy'n cyhoeddi'r amcanion lles a chydraddoldeb.

Pwyllgor Safonau'r Cyngor

Un o bwyllgorau'r Cyngor sy'n hyrwyddo safonau uchel o ymddygiad gan aelodau etholedig a chyfetholedig, ac yn monitro gweithrediad Cod Ymddygiad yr Aelodau.

Protocol Aelodau Etholedig

Mae'r Protocol yn hyrwyddo safonau uchel o ymddygiad ac ymarfer fel modd o gryfhau parch ac ymddiriedaeth ymhlith aelodau. Mae wedi ei gynnwys yn y Cyfansoddiad.

Estyn

Estyn yw'r arolygiaeth addysg a hyfforddiant yng Nghymru.

Y Bwrdd Gweithredol

Penodir y Bwrdd Gweithredol i ymgymryd â holl swyddogaethau'r Cyngor nad ydynt yn gyfrifoldeb i unrhyw ran arall o'r Cyngor, naill ai yn ôl y Gyfraith neu dan y Cyfansoddiad. Mae'r Bwrdd Gweithredol yn cynnwys Arweinydd y Cyngor a naw Cynghorydd arall sydd wedi eu penodi i'r Bwrdd Gweithredol gan y Cyngor.

Llywodraethu/Fframwaith Llywodraethu

Mae llywodraethu yn cyfeirio at y prosesau sy'n cael eu defnyddio i gyfarwyddo, rheoli, ac arwain sefydliadau fel y Cyngor a'u dwyn i gyfrif. Mae ein fframwaith llywodraethu wedi ei nodi yn ein Cod Llywodraethu, sy'n nodi ein hymrwymiad i lywodraethu'n dda ac i'r fframwaith o reolyddion a threfniadau sydd gennym ar waith i sicrhau ein bod yn llywodraethu'n dda

Y Cyfrif Refeniw Tai (CRT)

Mae'r CRT yn cofnodi gwariant ac incwm mewn perthynas â stoc dai'r Cyngor.

Archwilio Mewnol

Mae Archwilio Mewnol yn swyddogaeth sicrwydd annibynnol sy'n ymgymryd â gwaith a fydd yn llywio barn flynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol ar ddigonolrwydd cyffredinol fframwaith llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth y Cyngor, gan gynnwys ei holl weithrediadau, adnoddau a gwasanaethau a chyfrifoldebau yn ymwneud â chyrff eraill.

Strategaeth Gyfranogi

Mae Strategaeth Gyfranogi'r Cyngor yn nodi ymrwymiad y Cyngor i gynnwys pawb yn ein cymunedau mewn trafodaethau ynglŷn â'r gwasanaethau rydym yn eu dylunio a'u darparu, a'r egwyddorion y byddwn yn eu dilyn i sicrhau hyn.

Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021

Mae Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 wedi sefydlu fframwaith deddfwriaethol newydd ar gyfer etholiadau, democratiaeth, llywodraethu a pherfformiad llywodraeth leol.

Cynllun Ariannol Tymor Canolig

Mae'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn ganllaw strategol i gynlluniau gwario'r Cyngor dros y 3 blynedd nesaf i hybu blaenoriaethau'r Cyngor yng nghyd-destun cyllideb flynyddol gytbwys. Mae'n darogan sefyllfa ariannol y Cyngor yn y dyfodol yn seiliedig ar nifer o dybiaethau, gan nodi cyllidebau refeniw a chyfalaf dangosol a rhagamcanu lefel debygol Treth y Cyngor a balansau'r Cyngor.

Y Strategaeth Datblygu Aelodau

Mae Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 yn nodi nifer o ofynion yn ymwneud â hyfforddi a datblygu Aelodau. Mae'r Strategaeth Datblygu Aelodau yn nodi'r gweithgareddau datblygu a hyfforddi sydd wedi eu dylunio'n benodol i wella gwybodaeth, sgiliau a gallu aelodau etholedig yn eu rolau amrywiol.

Cynghrair Mersi a'r Ddyfrdwy

Mae Cynghrair Mersi a'r Ddyfrdwy yn bartneriaeth sy'n cefnogi twf economaidd strategol ledled gogledd-ddwyrain Cymru, gorllewin Swydd Gaer a Chilgwri, a gydnabyddir fel un is-ranbarth economaidd gyda phoblogaeth yn agos at 1 miliwn.

Rhaglen Ffyrdd Modern o Weithio

Rhaglen i drawsnewid ein harferion gweithio trwy ddarparu gwell amgylcheddau gwaith, mabwysiadu datrysiadau digidol a thechnoleg newydd, gwneud ein gwaith yn fwy cynaliadwy yn hirdymor a herio'r diwylliant ynghlwm â'r ffordd mae'r Cyngor yn gweithio.

Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru

Mae BUEGC yn bartneriaeth rhwng y chwe awdurdod lleol yng Ngogledd Cymru a phartneriaid eraill yn y rhanbarth. Dyma'r grŵp nawdd a'r corff gwneud penderfyniadau ar gyfer Bargen Dwf Gogledd Cymru, wedi ei ariannu gan Lywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU yn ogystal â phartneriaid preifat a chyhoeddus eraill, gyda'r nod o greu economi fwy bywiog, cynaliadwy a gwydn ar gyfer Gogledd Cymru.

Adolygiad Gofod Swyddfa

Rhaglen waith i adolygu ein gofynion gofod swyddfa, sicrhau bod ein hasedau yn ateb y gofyn a darparu gofod swyddfa modern a hyblyg sy'n bodloni gofynion sefydliad modern.

Fframwaith Rheoli Perfformiad

Mae fframwaith rheoli perfformiad yn sicrhau bod unigolion, timau a'r sefydliad yn gyffredinol yn gwybod yr hyn y dylent ei wneud, pryd y dylent ei wneud, a sut y dylent ei wneud. Mae'n rhan o'r cylch parhaus 'Cynllunio, Gwneud, Adolygu', sy'n golygu hunanasesu, cynllunio gwasanaethau a rheoli perfformiad yn gadarn. Mae'n canolbwyntio ar sicrhau ein bod yn cyflawni ein hamcanion, ein blaenoriaethau corfforaethol a blaenoriaethau partneriaeth fel y nodir yng Nghynllun y Cyngor.

Adolygu a Datblygu Perfformiad

Trefniadau'r Cyngor i adolygu perfformiad y gweithlu, arfarnu perfformiad y gweithwyr dros y flwyddyn flaenorol, gosod amcanion, nodi anghenion hyfforddiant a datblygu, a darparu adborth adeiladol er mwyn gallu perfformio'n dda.

Byrddau Blaenoriaeth

Caiff pob un o flaenoriaethau'r Cyngor eu cefnogi gan Fwrdd Blaenoriaeth sy'n gyfrifol am gyflawni'r canlyniadau a nodir yn y Cynllun, ac adrodd am y rhain i aelodau etholedig a'r cyhoedd.

Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus

Public Services Boards were established by the Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015, consisting a number of statutory members (including local authorities) to improve joint working across all public services in each local authority area in Wales.

Prynu i Dalu

Proses e-gaffael y Cyngor.

Amcanion Cydraddoldeb Strategol

Mae'n ofynnol dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 i awdurdodau cyhoeddus ystyried sut y gallant gyfrannu'n gadarnhaol at gymdeithas decach drwy hybu cydraddoldeb a pherthynas dda ag 8 'nodwedd warchodedig', a rhyngddynt. Mae'n ofynnol bod awdurdodau lleol yn paratoi a chyhoeddi eu hamcanion cydraddoldeb strategol bob 4 blynedd, o leiaf. Mae ein hamcanion cydraddoldeb strategol wedi eu cyhoeddi yn rhan o Gynllun y Cyngor.

Egwyddor Datblygu Cynaliadwy

Cyflwynodd Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yr egwyddor datblygu cynaliadwy: pwysigrwydd cydbwyso anghenion byrdymor gyda'r angen i ddiogelu'r gallu i ddiwallu anghenion hirdymor hefyd. Mae'n nodi 'pum ffordd o weithio' i gynnal y dull gweithredu yma – hirdymor, integreiddio, cyfranogi, cydweithio ac atal.

Nodau Lles Cymru

Saith nod lles cyd-ddibynnol ar gyfer Cymru, wedi eu sefydlu gan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Amcanion Lles / Blaenoriaethau'r Cyngor

Mae'n ofynnol i Awdurdodau Lleol gytuno a chyhoeddi eu hamcanion lles eu hunain, sy'n cyfrannu tuag at nodau lles Cymru. Yng Nghyngor Wrecsam, mae'r rhain wedi eu cyhoeddi yng Nghynllun y Cyngor, ac maent hefyd yn gweithredu fel Blaenoriaethau'r Cyngor.

Safon Ansawdd Tai Cymru 1 (SATC 1)

Safon Ansawdd Tai Cymru yw safon Llywodraeth Cymru ar gyfer ansawdd tai cymdeithasol, a gyflwynwyd gyntaf yn 2002.

Safon Ansawdd Tai Cymru 2 (SATC 2)

Set newydd o safonau yw Safon Ansawdd Tai Cymru 2, sydd i gychwyn yn 2023. Mae'r Safon yn nodi'r safonau ar gyfer yr hyn a ddylai fod yn wir ym mhob cartref – ag enwi llond llaw: cyflwr da, diogelwch, wedi'i inswleiddio'n iawn ac wedi'i reoli'n dda.

ÔL-NODIADAU

[1] Datganiad llywodraethu da – wedi'i ategu gan egwyddor 'Delivering Good Governance in Local Government' CIPFA/SOLACE.